Է· ՏԱՐԻ 2050 ԹՈՒԱԿԱՆ ՀԱՅՈՑ 6 ՏՐԻ 1383—Հ· Տ· 14 ՆՈՅԵՄԲԵՐ 1890—Ն· Տ· 26 ՆՈՅԵՄԲԵՐ 1890—ՀԻՃՐ· 13 ՌԷՊԻՒԼ ԱԽԸՐ 1308 ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ

20 ՓԱՐԱ

ՆԱՄԱԿ ԿԱՄ ՈՐ ԵՒ ԻՑԷ ԹՂԹԱԿՑՈՒԹԻՒՆ ՊԷՏՔ Է ՈՒՂՂԵԼ
ԱՌ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
ԱՐԵՒԵԼՔ ՕՐԱԳՐԻ
Ղալաթիա, Նորատունկեան-խան

درعليه‌ده غلطه‌ده نورادونكيان خانده آره‌ولك
غزته‌سی اداره‌سنه

Direction du Journal AREVELK
Noradounghian Han, Galata
CONSTANTINOPLE

ԱՐԵՒԵԼՔ
ՕՐԱԳԻՐ
ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԱԶԳԱՅԻՆ

20 ՓԱՐԱ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Կ· Պոլսոյ համար Տարեկան գանձուած արծաթ			160
»	»	Վեցամսեայ » »	80
»	»	Եռամսեայ »	40
Գաւառաց	»	Տ	200
»	»	Վ	100
Օտար երկիրներէ			56
»	»	Վ	28

Դուրս գրկուած յատ... ... ծանուցմունքներ վրայ 6
Նկատողութեան չառնուիր նամակ կամ յօդուած եւ լուրերը

Les annonces sont reçues
AUX BUREAUX DU JOURNAL

Կ· ՊՈԼԻՍ, 14 ՆՈՅԵՄԲԵՐ, 1890

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

Ի ՊԵՐԼԻՆ

Նոյմ· 19 ին ի Պերլին տեղի ունեցաւ Վիլհէլմ կայսեր քրոջ Վիքթորիա իշխանուհւոյն ամուսնութիւնն Շաումպուրգ-Լիփփէի Ատոլֆոս իշխանին հետ, որ 31 տարեկան գեղեցիկ կորովի երիտասարդ մ'է. Հարիւրապետի աստիճանաւ յուսարից իշխանազուն մը, ժառանգ Լիփփէ-Տէթմոլտի իշխանական գահուն, և մեծահարուստ ազնուական· Վիքթորիա իշխանուհին ալ 24 տարեկան է. Կը յիշուի թէ Վիքթորիա իշխանուհւոյն վրայ երբեմն խօսուեցաւ Պաթենպէրկեան Աղեքսանդր իշխանին հետ նշանախօսութեան առթիւ, որուն իր հանգուցեալ հայր Ֆրետերիկ կայսր և իր մայր համամիտ կը գտնուէին, բայց Պիսմարք իշխան քաղաքական պատճառաւ հակառակած ըլլալով, հանգուցեալ կայսրը չզիջեց, և երբեւ հնազանդ զաւակ, Վիքթորիա իշխանուհին համակերպեցաւ, իրեն չափ բախտաւոր, իրեն չափ ուսեալ և խելացի չգտնուող շատ մը ազնիւ զաւակներու գովելի օրինակ մ'ընծայելով· Երբ Պուլկարիոյ նախորդ իշխանը տեսաւ թէ Վիքթորիա իշխանուհին կը համակերպի քաղաքական և ընտանեկան պահանջմանց և ետ կը կենայ նշանախօսութեան խորհուրդէն, ինքն ալ ազատ կացուց զնա՝ ամուսնանալով պարեկշտ երգչուհւոյ մը հետ· Աղեքսանդր իշխան հիմակ իր անհատական կենաց մէջ երջանիկ է կ'ըսուի, և նոյմ· 19ին բովանդակ գերման ժողովուրդն երջանկութիւն մաղթեց կայսերական գերդաստանին այն համեստ, գեղանի և զգայուն իշխանուհւոյն, որ եղաւ իշխանուհի Վիքթորիա Շաումպուրգ-Լիփփէի·

Հարսնիքը շատ շքեղ եղաւ· բայց Տքթ· Քոխ այնքան գրաւած էր իր հայրենակցաց և օտարազգեաց ուշադրութիւնն և դեռ այնքան կը գրաւէ որ շատ չխօսուեցաւ այս հարսանեաց վրայ· Արքունական մատուռն ակնապարար տեսարան մը կ'ընծայէր· Պսակի օրհնութիւնն արքայական մատրան մէջ կատարեցաւ ըստ լուտերական արարողութեան· Թափորը սապէս կազմուած էր· Պալատական բարձրաստիճան պաշտօնատարներ առջեւէն կ'երթային· անմիջապէս ետքը կուգային փեսայն՝ Հիւսար հեծելազորաց համազգեստով, Սեւ Արծուի ասպ. պատուանշանով զոր նոյն օր կայսրը շնորհած էր իր նոր քենայրին, և հարսն՝ ադամանդակուռ արքայական պսակ գլխուն վրայ, իր հարսանեկան սպիտակ զգեստից մէջ գեղեցկութեամբ և վայելչութեամբ փայլուն, շրջապատուած ... իր ծայրէն բռնած չորս ազնուական օրիորդք, որոց մէկ մէկ պալատական պաշտօնատարներ կ'ուղեկցէին· Ետոյ կուգար կայսրն՝ իր մօր թեւը մտած, որ սգոյ սեւերը թողած էր այս բերկրալից առթիւ և եղբօրն (...) գոյնով վարդագոյն շրջազգեստ մը հագած էր· Ապա կուգար արքեւ կայսրուհին՝ փեսին հօր թեւը մտած, և կը յաջորդէին Բրուսիոյ արքայական տան իշխանք, իշխանուհիք և ազգականք·

Արարողութեան միջոցին ամէն ոք ոտքի վրայ կեցաւ, այժմեան կայսրուհին զատ, որ կարի փափուկ վիճակի մէջ գտնուելով, (արդէն ծանուցինք թէ ի մօտոյ վեցերորդ զաւկի մը մայր պիտի լինի,) միակ բացառութիւն կը կազմէր, և խորանին աջակողմն բազմած էր, իր մանչերով շրջապատեալ· Արքունեաց նորընտիր քարոզիչ Տքթ· Տրիանտէր պարագային յարմար քարոզ մը խօսեցաւ· Դպիրք շատ գեղեցիկ երգեցին, և սրբազան երաժշտութենէն զատ, զինուորական նուագարանք եւս իրենց դոռ չեչտերով մասնակցեցան հանդիսին, երբ մատանիներու փոխանակութիւնը կատարեցաւ, յորժամ զանգակներն ալ սկսան հնչել և թնդանօթք դռացին՝ ուրախալի աւետիսն հաղորդելով հասարակութեան·

Ըստ պսակի օրհնութեան, կայսրն իր կարի յուզեալ մայրն առաջնորդեց նորապսակ սիրակցորդ ամոլին մօտ· Կայսրն և մայր-կայսրուհին շատ սիրալիր ողջագուրեցին թէ' հարսն և թէ փեսայն· Ետոյ, արքայական պալատան մէջ տրուած հացկերոյթին առթիւ, կայսրը բաժակ առաջարկելով նորապսակ զոյգին կենաց, հարսէն և փեսէն խնդրեց վստահիլ իր հաստատ և անփոփոխ բարեկամութեան վրայ, և զիրենք միշտ նկատել արքայական-կայսերական գերդաստանին սիրեցեալ անդամներ·

ՏՔԹ· ՔՈԽ ԵՒ ԻՒՐ ԴԵՂ

Պերլինի բժշկական ընկերութեան նոյմ· 20ի նստին մէջ, հանրածանօթ Փրոֆէսոր ֆոն Վիրխով՝ ընկերութեան նախագահն՝ պաշտպանեց զՏքթ· Քոխ անոնց ամբաստանութեան դէմ որք կ'ըսեն թէ Տքթ· Քոխ կանխահաս հրատարակութիւն մ'ըրած է իր գիւտին վրայ· Փրոֆ· Վիրխով բացատրեց թէ Տքթ· Քոխ առաջին զեկուցումն ըրած էր Պերլինի Բժշկական Համաժողովոյն մէջ՝ այն ժողովոյ մասնաժողովին թախանձագին սաստման վրայ, և կրթական նախարար Տքթ· ֆոն Կոսլէրի խորհրդով·

—Տքթ· Քոխի առաջնակարգ կարմիր Արծուի պատուանշանով մեծարուելուն առթիւ գիտել կը տրուի թէ առաջին անգամն է որ այս բարձր պատուանշան կը տրուի այն կարգի ուրիշ պատուանշաններ չունեցող մէկու մը· Պերլինի քաղաքային ժողովոյն մէջ, Տքթ· Սփինոլա Տքթ· Քոխի կողմէ ծանոյց թէ Տքթ· Քոխ իր քննութիւններն հիւծախտ եւեթ դարմանելու չի սահմանափակեր, այլ ամեն վարակիչ (infectious) հիւանդութիւնները դարմանելու կը զբաղի·

—Խնդիր է թէ Տքթ· Քոխ ուրիշ ծանր հիւանդութեան մը՝ քաղցկեղի եւս դարմանը կրնա՞յ գտնել· Եւ այս առթիւ, կը յիշուի Լոնտոնի Թայմզ լրագրին սա լուրն զոր երեկի Սուրհանդակին մէջ կը գտնենք· «Մեծ պատճառներ կան վախնալու թէ մի' գուցէ ականջի հիւանդութիւնն յորմէ կը նեղուի Վիլհէլմ կայսր մի քանի տարիներէ հետէ՝ փոխուի քաղցկեղային հիւանդութեան մը»·

ՍԵՂԱՆԱՒՈՐԱԿԱՆ ՏԱԳՆԱՊՆ Ի ԼՈՆՏՈՆ

Նիւ Եորքէ կը ծանուցուի թէ Պ· Ջարլզ Պէրինկ, որ ճամբայ ելած է Անգլիա գալու համար, յայտարարեր է թէ Պէրինկեան արդի դրամատունն հաշուեց կարգադրմամբ պիտի փակի և նոր ընկերութիւն մը պիտի կազմուի·

—Նոյմ· 20 ին ի Նիւ Եորք սեղանաւորական և միջնորդական տուն մը սնանկացաւ, երեք միլիոն տոլարի պարտքով· Այս դէպք անկում պատճառեց Սակարանին մէջ·

—Նոյմ· 22 թուով կը հեռագրուի Լոնտոնէ·—

Ամէն կողմէ կացութիւնը կը բարւոքի· Նիւ Եորքի սակարանն հաստատուն է, և հոն 5 % տոկոսով ուզուածին չափ դրամ կը գտնուի· Ամեն բաժնեթուղթք երբեւ չորսական տոլար վրայ դրին· Պարքըրի սնանկութիւնն ազդեցութիւն չըրաւ· Պէրինկեան տան բաժնեթղթով ընկերութեան մը վերածումը պաշտօնապէս կը ծանուցուի· Այս նոր ընկերութեան նախագահը պիտի լինի Ջարլզ Պէրինկ, և նոր դրամատան դրամագլուխը պիտի բաղկանայ մէկ միլիոն անգլ· ոսկիէ· Արժանթինի եւ Ուրուկուէյի պետութիւնք պաշտօնապէս կը ծանուցանեն թէ ըստ առաջնոյն պիտի շարունակեն վճարել իրենց պարտուց տոկոսն եւ գլխամասը· Լոնտոնի լրագիրք հրատարակեցին Անգլիոյ Պանքային և այլ սեղանաւորական հաստատութեանց կողմէ ստորագրեալ պաշտօնագիրն, որք երբեւ երաշխաւորութեան գումար 15 միլիոն անգլ· ոսկի ստորագրուած են Պէրինկեան եղբարց օգնութեան համնելու, որպէս զի ասոնք կարենան իրենց պարտաքերը վճարել, սպասելով իրենց առնելիքներուն գանձման· Այս պաշտօնագրով կը հաստատուի թէ Պէրինկեան դրամատան հաշուեյարդարութիւնը (liquidation) երեք տարիէն աւելի պէտք չէ տեւէ, սկսեալ 1890 նոյմ· 15էն·

ՍԹԷՆԼԻԻ ՎԻՐԶԱՊԱՀ ԳՈՒՆԴԸ

ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ ՄԱՐԴԱԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

Համառօտ պատմեցինք Պ· Սթէնլիի ամբաստանութիւնն ընդդէմ Պ· Ճէյմսընի, որ մարդակերներուն աղջիկ մը յանձներ է՝ իր աչքէ ուտելու համար· Այն թղթոց մէջ զորս Պ· Սթէնլի հրատարակել կուտայ Թայմզի միջոցաւ՝ այս քստմնելի դէպք հետեւեալ կերպիւ կը պատմուի·

«Մարդակերութեան դէպքը տեղի ունեցաւ ի Ռիպա-Ռիպա, ուր Սթէնլիի վերջապահը կը գտնուէր արար կարաւանապետ Թիփու-Թիպի հետ· Պ· Ճէյմսըն գնաց տեսաւ այդ մարդ և ըսաւ թէ շատ հետաքրքիր է տեսնել թէ մարդակերք ինչպէս մարդ մը կը մեռցնեն և կ'ուտեն· Այսպիսի դէպքերու պատմութիւն շատ լսած է, բայց հետաքրքիր է տեղւոյն վրայ տեսնել·

«Թիփու-Թիպ բնիկ ցեղապետներուն հետ խորհրդակցեցաւ, որք պատասխանեցին թէ Պ· Ճէյմսըն եթէ այնպիսի փափաք մ'ունի՝ պէտք է գերի մը գնէ և նուիրէ մարդակերներուն որք իր աչքէ պիտի ուտեն· Պ· Ճէյմսըն հարցուց թէ ի՛նչ է մէկ գերիի արժէքն· Ըսին թէ կէս երկոտասանեակ (վեց հատ) թաշկինակ· Պ· Ճէյմսըն յանձնառու եղաւ, և գնաց իր տունէն բերել վեց հատ թաշկինակ· Անոնք մարդու մը յանձնուեցան, որ գնաց, և քանի մը վայրկենէն դարձաւ եկաւ, իբր տասն տարեկան աղջիկ մը բերելով· Թիփու Թիպի և միւս ցեղապետաց և Պ· Ճէյմսընի խնդրանօք, աղջիկը տարուեցաւ բնիկներուն հիւղակներն՝ ուտուելու համար· Պ· Ճէյմսըն, Մաք Սէլիմ Մասուտի, Թարգման Ֆարան և Ճէյմսընի սպասաւորն եւս հոն գացին· Երբ հիւղակներուն մօտ հասան, այն մարդ որ աղջիկը բերած էր՝ մարդակերներուն ներկայեց զայն, և ուրիշ մարդ մ'ըսաւ «Աւասիկ սպիտակ մարդուն կողմէ նուէր մը· կ'ուզէ տեսնել թէ ի՛նչպէս կ'ուտէք»·

«Աղջիկը բանեցին, և ձեռքերը ծառի մը կապեցին· Բնիկներէն երբ հինգ հոգիք իրենց դանակները կը սրէին· Յանկարծ մարդ մը յառաջացաւ, եւ երկիցս իր դանակը խոթեց աղջկան փորին մէջ· Աղջիկը չպոռաց· բայց գիտէր գլխուն գալիքն, աջ և ձախ կը նայէր, իբր թէ օգնութիւն կը հայցէր, և երբ դանակի հարուածն ընդունեց, ինկաւ չնչասպառ· Բնիկներն եկան և կտոր կտոր ըրին· Մին աղդրը կը կտրէր, ուրիշը թեւ մը, մին գլուխն և կուրծքն, այլ ոմն աղիքները դուրս կը հանէր· Միւս բաժնուելէն ետքը, ոմանք գետը տարին լուալու· Միւս բնիկներ իրենց հիւղակները դարձան փախելով· Այս պահուս Պ· Ճէյմսըն իր տետրակն և մատիտն ունէր ի ձեռին, և իր աչքէ պարզուող տեսարանն արագ արագ կը գծագրէր, կամ լաւ եւս՝ կ'ուրուագրէր· Պ· Ճէյմսըն յառաջ ... տունը գնաց, ամբողջացուց իր ուրուագրութիւններ· Անմիջապէս վեց ջրանկար գծագրութիւններ յօրինեց· առաջինը կը ներկայացնէ մարդուն բերած աղջիկը· երկրորդն՝ աղջկան կապուիլը ծառին, դանակի հարուածն ընդունիլը, և արեան դուրս ժայթքելն· երրորդն՝ աղջկան կտոր կտոր ջարդուիլը· չորրորդը կը ցուցնէ մարդ մը որ մէկ ձեռքով աղջկան մէկ աղդրը բռնած է, միւսով դանակ մը· հինգերորդը՝ բնիկ մը տեղական կացինով, և աղջկան գլուխն և կուրծքը կողմն ի ձեռին բռնած· վերջին գծագրութիւնը կը ներկայացնէ մարդ մը որուն ձեռքն են զոհին աղիքները·

«Պ· Ճէյմսըն այս նկարները տարաւ ցուցուց բնիկ ցեղապետներուն·»

ԵՒՐՈՊԱՑՒՈՑ ՎԻՃԱԲԱՆՈՒԹԻՒՆ

Ի ՖՐԱՆՍԱ

Կը յիշուի թէ ժամանակէ մ'ի վեր ֆրանսական խորհրդարանն եւմտացոյցի և մաքսի չոր խնդիրներով կը զբաղի· Այս նկատմամբ Երեսփ· ժողովոյն մէջ տեղի ունեցած վիճաբանութիւնները սապէս կը համառօտէ Ֆիկարոյի ուշիմ աշխատակիցն Ալպէռ Միյօ·—

—Նախագահութիւն· Տեարք, արձանագրուած ատենաբա՛նք, պէտք ունինք ձեր կարծիքը լսելու եւմտական խնդրոյն վրայ·

—Ատենաբան· Իմ կարծի՞քս·

—Նախ· Այո՛, պէտք ունինք ձեր լոյսերուն, զի ձեռնհաս էք այս խնդիրներն որոշելու, և զմեզ դժուար վիճակէ մը ազատելու·

—Ատ· Նախ սա պիտի ըսեմ որ մեր եւմտացոյց շատ ծանր է·

—Նախ· Իրաւունք ունիք·

—Ատ· Երեք միլիառէն աւելի է մեր եւմտացոյց· Շատ ծանր բեռ է այս· Պէտք չէ որ մեր եւմտացոյց մէկ ու կէս միլիառ Փրանքէն աւելի լինի·

—Նախ· Կարելի զեղչ մ'է այդ·

—Ատ· Ծախքերը մեծաքանակ են· Վարչութիւնը սուղի կը նստի ազգին· Անօգուտ պաշտօնեայք շատ կան· Ազգին դրամը ի զուր կը վատնուի·

—Նախ· Սքանչելի կը խօսիք·

—Ատ· Չափէն աւելի ճնշում ի գործ կը դրուի տուրք վճարող ժողովրդեան վրայ· Տուրքերը թէ' բազմատեսակ են և թէ շատ ծանր· Ժողովուրդը կը գանգատի· չեմ կրնար վճարել կ'ըսէ· Գիտէ՞ք· չուանը կը բրդի երբ չափէն աւելի քաշուի·

—Նախ· Ո՛րչափ լաւ կը տրամաբանէք·

—Ատ· Ես ընդ երկար ուսումնասիրած եմ այս խնդիր, եւ սա եզրակացութեան յանգած եմ թէ խնայողութիւններ պէտք է ընել·

—Նախ· Սքանչելի՛·

—Ատ· Թէ պէտք է տուրքերը զեղչել·

—Նախ· Պատուակա՛ն գաղափար·

—Ատ· Թէ, հարկաւոր ծախքերն ընելով հանդերձ, աւելորդ ծախքերը պէտք է ջնջել·

—Նախ· Մեծաւ իրաւամբ կը խօսիք·

—Ատ· Դրամը դժուար կը ճարուի· Պէտք չէ վատնեցնել կալուածատէրը· պէտք չէ վրդովել խանութպանն ու վաճառականը· Պէտք չէ որ իր եկամտով ապրող մարդը մտահոգ գտնուի և սնանկութենէ վախնայ·

—Նախ· Անշո՛ւշտ·

—Ատ· Գործերնիս կոկիկ բանենք·

—Նախ· Լա՛ւ·

—Ատ· Ասկէ ետքը պարտք չընենք այլ եւս·

—Նախ· Ո՛չ, չընենք·

—Ատ· Հարստանալու ետեւէ ըլլանք·

—Նախ· Կեցցե՛ս·

—Ատ· Ձեր ընթացքը դէշ կը տեսնեմ· Այդ կերպով փորձանք պիտի բերէք ազգին գլխուն· Ելեւմուտքը անկարգ կը տեսնեմ·

—Նախ· Շիտակ է·

—Ատ· Ետ դարձէք այդ կործանարար ճամբէն·

—Նախ· Դառնա՛նք·

—Ատ· Ահա՛ ութ օրէ ի վեր այս կարեւոր ճշմարտութիւնները կը հռչակենք այս բեմէն, և դեռ ութ օր եւս նոյն ճշմարտութիւնները պիտի լսէք դուք, տեա՛րք նախարարք·

—Նախ· Կ'երեւայ թէ ազանկ պիտի ըլլայ·

—Ատ· Եւ ես ուրիշ բան չունիմ ձեզ ըսելու, բայց եթէ միշտ կրկնել այս յաւիտենական ճշմարտութիւններ· Եւ կրնամ խղճի մտօք ըսել թէ իմաստուն մասնակցեալ եւմտացոյցի վիճաբանութեան·

—Նախ· Որպիսի՛ տաղանդով· Բայց մի՞ջոց մը ցուցէք· միջո՞ց՝ այդ պահանջուած խնայութիւններն ընելու և այդ բարենորոգութիւններն իրագործելու·

—Ատ· Բայց դուք չափազանց պահանջող էք· Գալ տարի միեւնոյն խօսքերը պիտի ըսեմ ձեզ·

«Ի ԽԱՒԱՐԱԿՈՒՌՆ ԱՆԳԼԻԱ»

Վեհ· Վիքթորիա Թագուհին համակրական նամակ մ'ուղղեց «Փրկութեան Բանակին զօրավար» Պութհի, նորա գրքին առթիւ, որոյ բովանդակութիւնը մեր ընթերցողաց ներկայացած էր Արեւելեան Գնումի իր Լոնտոնի թղթակցութեանց մէջ· Թագուհին բարի յաջողութիւն կը մաղթէ «Զօրավար» Պութհի, ընկերային թշուառութիւններն ու տառապանքներն ափոփելու նպատակաւ յղացած ձեռնարկներուն մէջ, ինչպէս պարզած էր «Խաւարակուռն Անգլիոյ» վրայ իր գրքին մէջ·

ԹՇՈՒԱՌՈՒԹԵԱՆ ԶՈՀԸ

Մերձ ի Վիսպըլինկ (Գերմանիա), Օսեյրէն քաղաքին մէջ, թշուառութեան աչալի ... մը պատահեցաւ· Գործաւոր Արնոլտ եօթն հոգիէ բաղկացեալ իր ընտանիքն ապրեցնելու համար իր աւուրչէքը միայն ունէր, տասն դրուշ· Մեծ թշուառութիւն կը տիրէր տան մէջ, որ աւելի սաստկացաւ երբ Արնոլտ տասն օր իւր զինուորական ծառայութիւնը կատարելու կոչուեցաւ· Իր բացակայութեան միջոցին անգութ պահանջատէր մը այս աղքատիկ տան քուրջի կտորուանքէ բաղկացեալ գոյքերը գրաւել և վաճառել տուաւ· Ետոյ քանի մը կտոր փայտ գողցած լինելուն համար մայրն ամբաստանութեան ենթարկեցաւ· Ոստիկան մը եկաւ տան մէջ խուզարկութիւն կատարել, և սպառնացաւ Արնոլտի կնոջ՝ ի դատ կոչել զինք· Աչարեկեալ և ճարահատեալ կինն՝ այս վիճակին վերջ տալու համար՝ ի բացակայութեան իր ամուսնոյն՝ իւր հինգ զաւակներն սպաննեց՝ ածելիով մը կոկորդէն կտրելով զանոնք· Ետոյ նոյն եղանակաւ անձնասպան եղաւ ինքն ալ· Արդէն վեցերորդ զաւակ մը բերելու վրայ էր·

«ՎԵՐԵՒՔ ԱՐԱՐԱՏ»· — Հետաքրքրաշարժ ճամփորդութիւն Անգլիոյ Երեսփոխանական ժողովոյ արեւելագէտ անդամ և պերճախօս ատենաբան մեծայարգ Պ· Ճէյմս Պրայսի ի Կովկասիա և ի Հայաստան գաւառս, առաջին անգամ Մասեաց գագաթն ելնելն, և այցելութիւնն Էջմիածին·—Հեղինակ՝ Պ· ՃԷՅՄՍ ՊՐԱՅՍ, Թարգմանիչ՝ Գ· Ց· Բաբաջեան· Գին 4 դրուշ· Պաղտատլեան ընտիր տպագրութիւն·

Կեդրոնատեղի՝ Զարդարեան Գրատուն·

—)(84)(—

ԹԵՐԹՕՆ ԱՐԵՒԵԼՔԻ

ԷՄԻԼ ՌԻՇՊՈՒՐ

ԽԵԼԱԳԱՐԸ

ՄԱՍՆ ԵՐԿՐՈՐԴ

ԹՇՆԱՄԻՆ

Քառասուն տարեկան մը ըլլալու էր· բայց իրօք այդ տարիքն ունէ՞ր, Դժուար էր հաստատական պատասխան մը տալ· Սակայն պէտք էր գիտել թէ տարիներն իրմէ չէին կրցած այն երկու բաները որք հպարտութիւնն են բոլոր մանկամարդ կանանց եւ որոնց վրայ պառաւները միշտ կը ցաւին, իր աշուէր ճերմակ ակռաներն եւ իր շքեղ մազերը·

Վայելչութեամբ կը կրէր իր շատ պարզ ու անպաճոյճ սեւ հագուստը· Մութ գոյնը դուրս կը ցատկեցնէր դէմքին գունաւորութիւնն ու ազնուատիպ նկարագիրը·

Դրան բացուած ատեն հանած աղմուկէն, գլուխը վեր առաւ· Աչքերը սեւեռեց վայրկեան մը տիկին Տըլօռմի վրայ, և թեթեւ մը խոնարհելէ վերջը, ներկայացուց նամակ մը զոր ձեռքը բռնած էր·

—Այս թուղթն անշուշտ այն նամակն է զոր Պ· Վան Օսէն գրած է ձեզ Բարիզէն մեկնելէ առաջ, ըսաւ տիկին Տըլօռմ, պէտք չունիմ զայն կարդալու· գիտեմ պարունակութիւնը· Բարով եկաք, տիկին, անհամբեր ձեզ կը սպասէի·

—Լաւ խօսքեր կ'ընէք, պատասխանեց դաստիարակուհին սրինգի պէս քաղցր և ներդաշնակ ձայնով մը, գորովալից և խրախուսիչ խօսքեր· Շնորհակալ եմ· Գիտէք անշուշտ թէ ինչու համար աւելի չուտով չկրցայ գալ հոս· Իմ նախկին աշակերտուհիներէս մին, մանկամարդ Անգլուհի մը, ամուսնացաւ վերջերս ի Լոնտոն· Ամուսնութենէն քանի մը օր առաջ, իր ընտանեաց հետ Բարիզ եկաւ· Տեղի տուի իր աղաչանքներուն, ամբողջ ընտանեաց թախանձանքին, և թող տուի որ զիս ալ հետ տանին·

Տիկին Տըլօռմ չէր կրնար կշտանալ դաստիարակուհին դիտելով· կը զարմանար, կը հիանար, կը զմայլէր, և կ'ըսէր ինքնին·

—Ի՛նչ սքանչելի կին· Ի՛նչ ազնուութիւն· Ի՛նչ վեհութիւն իր նայուածքին մէջ· Աւելի իշխանուհւոյ մը երեւոյթն ունի քան դաստիարակուհւոյ մը·

Ապա պատասխանեց անոր·

—Պ· Վան Օսէն մեզ ըսաւ զայդ· Անշուշտ, աղջիկս և ես, պիտի մոռնանք այնուհետեւ այդ ցաւը զոր զգացինք այնքան օրեր ձեզէ զուրկ մնալով· Պ· Տըլօռմ այս բախտը չունեցաւ· մեկնելէ առաջ զձեզ չտեսնելուն շատ տխրեցաւ·

—Ի՛նչ, Պ· Տըլօռմ Բարիզէն հեռացա՞ւ·

—Պ· Վան Օսէն չըսա՞ւ ձեզ· Հինգ օր առաջ Նաւ Նոտան Ամերիկա երթալու համար·

—Հաւատացէք, տիկին, շատ կը ցաւիմ·

—Ցաւելու բան չկայ· Ո՛չ, մոռցայ խնդրելու որ նստիք· նստեցէք·

Այս խօսքն ըսած ատեն, աթոռ մը քշեց որուն վրայ տիկին Տըլօռմ բազմեցաւ· Ինքն ալ անոր դէմը նստաւ և ըսաւ·

—Հարցում մը չունիմ ձեզ ընելու· Գիտեմ որ օրիորդ Վան Օսէններուն դաստիարակուհին եղած էք, և Պ· Վան Օսէն, Պ· Տըլօռմի մտերմագոյն բարեկամը, մեծ համարում ունի ձեր վրայ· Արդէն, տիկին, շողոքորթութեան համար չեմ ըսեր, ձեր ա՛նչափ համակրելի դէմքը, ձեր ազնուատիպ կերպարանքը, ձեր անձը համակ, կ'ըսեն թէ ինչ էք դուք և ինչ է ձեր արժէքը· Շատ ուրախ եմ որ դուք յանձն առիք մեր սիրելի աղջկան դաստիարակութիւնն· Պաշտօնը դժուարին է· շատ պիտի նեղուիք· բայց ձեր կրած նեղութեան համեմատ պիտի վարձատրուիք· Անձնուիրութեան գործ մըն է որ ձեզ յանձնուած է· Օռօռ քիչ ատենէն տասնեւեօթը պիտի մտնէ, և սակայն պիտի տեսնէք որ օրրանէն նոր ելած տղու մը պէս է· Ոչինչ կամ գրեթէ ոչինչ գիտէ· ամէն բան դուք պիտի սորվեցնէք իրեն·

«Աւա՜ղ, ինչպէս որ Պ· Վան Օսէն ձեզ գրած է, դաստիարակելէ աւելի բան մըն է ձեր ընելիքն· իմացականութիւն մըն է զոր պիտի ստեղծէք, միտք մը զոր պիտի կազմէք· Օռօռ իր տղայութեան մեծ անհանգստութիւններ պատճառած է մեզ· հիւանդոտ էր, ու տկար կազմուածքով·

Տասը տարեկան եղած ատեն, այն միջոցին ուր արագաբար կ'աճէր, ուր իր ֆիզիքական ույժերը կարծես մոգական կերպով մը կը զարգանային, վտանգաւոր հիւանդութիւն մը եկաւ վրան· Երկայն տեւեց այդ հիւանդութիւնը, շատ անգամներ կարծեցինք որ աղջիկնիս ալ պիտի չապրէր· Սակայն, փա՛ռք Աստուծոյ, ազատեցաւ· Դժբաղդաբար հիւանդութիւնը բարոյապէս ալ վնասած էր և իր ուղեղին մէջ դեռ մնացած է մեծ մթութիւն մը· Միտք մըն է զոր պէտք է լուսաւորել, պէտք է առաջնորդել իր մտածման, պէտք է օգնել իր իմացականութեան որ ի յայտ գայ·

«Որչափ որ կարենամ, տիկին, պիտի օգնեմ ձեզ այս գործին մէջ, եւ յուսանք որ պիտի յաջողիք·

—Այո, յուսանք· պիտի յաջողինք, քանի որ ձեր ջանքերն իմիններուս պիտի միացնէք·

—Դուք, ապահով եմ, ինձմէ շատ աւելի գործ պիտի տեսնէք· Մայր մը միշտ ուրիշ ոչ և է կնոջմէ աւելի իշխանութիւն ունի իր զաւկին վրայ· Բայց հոգ չէ· կրնաք իմ անձնուիրութեանս վրայ վստահիլ· Ոչ մէկ նեղութիւն պիտի երեւայ աչքիս·

—Ներեցէք որ բան մը հարցնեմ·

—Իրաւունք ունիք ամէն ուզածնիդ հարցնելու·

—Այրի էք· գիտեմ· զաւակ ունեցա՞ծ էք·

Դաստիարակուհւոյն նայուածքին մէջ լոյս մը շողաց·

—Մէկ հատ, ըսաւ, ջանքեր ընելով իր յուզումը ծածկելու·

—Մա՞նչ էր·

—Ոչ, աղջիկ·

—Եւ կորսնցուցի՞ք զայն·

—Այո՛·

—Քանի՞ տարեկան·

—Շատ պզտիկ էր·

—Անո՞ւնը·

—Լիւսի·

—Խե՜ղճ մայր, հառաչեց տիկին Տըլօռմ·

Եւ սկսաւ լալ· Ինքն ալ յիշեց իր աղջիկը զոր մահն իրմէ յափշտակած էր·

Դաստիարակուհին կամաց մը սրբեց երկու խոշոր արցունքի կաթիլներ· Ինքզինքը կը սեղմէր զսպելու համար հեծկլտանք մը որ զինքը կը խեղդէր·

—Պ· Վան Օսէն ձեզ ըսած ըլլալու է, յարեց տիկին Տըլօռմ, թէ տարին վեց հազար փրանք պիտի ընդունիք·

—Շատ է, տիկին, խի՛ստ շատ·

—Ամենեւի՛ն· Պ· Տըլօռմ կը կարծէր որ նոյն իսկ քիչ է· այս թոշակէն զատ ուրիշ բաներ ալ ձեզ տալու միտք ունի ապագային· Որովհետեւ կարելի եղածին չափ քիչ պիտի հեռանաք Օռօռէն, բնական է որ մեզ հետ մէկտեղ պիտի բնակիք ու ճաշէք· Մէկ ընտանեաց պէս պիտի ապրինք, եւ այնպէս բարեկամութեամբ մը զոր, կը յուսամ, ոչինչ պիտի խզէ· Ձեր սենեակին դուռը ծառայներու սանդուղին նրբանցքին վրայ կը բացուի, միւս սենեակներէն բոլորովին անջատ է· սակայն դուռ մըն ալ ունի որ կը տանի Օռօռի սենեակն, ուսկից բաժնուած է դաշնիճով մը որ կրնայ ձեզ հանգերձարանի տեղ ծառայել· Ուզածնուդ պէս այս ամէնը կը դիտէք վերջը· Մեր սպասաւորները ձերն ալ պիտի ըլլան· իրաւունք պիտի ունենաք հրամաններ տալու անոնց, եւ պիտի հնազանդին ձեզ ինչպէս ինծ·

—Պիտի չարաչար չգործածեմ այն իշխանութիւնը զոր կը հաճիք տալ ինծ, պատասխանեց մանկամարդ կինը թեթեւ մը ժպտելով·

—Ե՞րբ հասաք Լոնտրայէն, հարցուց տիկին Տըլօռմ·

—Երէկ իրիկուն, բաւական ուշ·

—Ձեր գոյքերը հո՞ն են·

—Ոչ, տիկին· Մտածեցի որ կը վայլէր նախ ներկայանալ ձեզ·

—Ո՞ւր թողուցիք զանոնք·

—Ճերմակեղէններս եւ գոյքերս իմ տունս են տիկին, ի Պաթինեօլ, ուր պզտիկ բնակարան մը ունիմ·

—Լաւ· Քիչ ատենէն կառքը կը յղեմ ու կ'երթաք ձեր տունէն կ'առնէք այդ իրերը զորս հոս բերել կ'ուզէք·

Դաստիարակուհին հաւանութեան նշան մը ըրաւ գլխով·

—Հիմայ, եկէք, ըսաւ տիկին Տըլօռմ, ձեր աշակերտուհւոյն քով տանիմ զձեզ·

(Շարունակելի)

ԱԶԳԱՅԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Եկեղեցական Համագումար Ժողովն երէկ ի նիստ գումարեցաւ ի Պատրիարքարան ընդ նախագահութեամբ Ամեն. Խրիմեան Սրբազանի և ատենապետութեամբ Գեր. Գրիգորիս եպիսկ. Ալեաթճեանի։

Ներկայ էին Գեր. Խորէն արքեպիսկոպոս Նար-պէյ, Գեր. Գրիգորիս արքեպիսկ. Յովհաննէսեան, Գեր. Մատթէոս եպիսկ. Իզմիրլեան, Գեր. Գաբրիէլ եպիսկ. Սրուանձտեանց, 7 վարդապետք և 9 աւագ ու աւագաւոր քահանայք։ Ընդ ամէնը 52 հրաւիրագրեր ուղղուած էին։

Ժամ 8ին ատեանը բացուեցաւ յետ սովորական աղօթից։ Ատենական գործողութիւնք կատարուելէ յետոյ, սկըսաւ ընթերցումն այն գրոյն զոր Յանձնաժողովը պատրաստած էր ի պատասխանի առանձնաշնորհմանց խնդրոյն ամթիւ Բ. Դրան պաշտօնագրոյն։ Ընթերցումը տեւեց երեք քառորդ ժամու չափ, յետ որոյ քառորդի մը չափ դադար տրուեցաւ։

Ժամ 9ին ատեանը վերստին բացուելով վիճաբանութիւնք սկսան պատասխանագրոյն վրայ, որ ի վերջոյ նոյնութեամբ ընդունուեցաւ և ստորագրուեցաւ։ Ժողովն որոշեց որ այս պատասխանագիր գալիք գործադիր մարմնոյն միջոցաւ ներկայացուի Բ. Դրան։

Նոյնպէս որոշուեցաւ Եկեղեցական Համագումար Ժողովը վերստին ի նիստ գումարել նոյեմբեր 22ի հինգշաբթի օրը վաւերացնելու համար ժողովոյ ատենագրութիւնները։

Գոհունակութեամբ կը ծանուցանենք թէ հայ բժշկական մարմնոյն համակրելի անդամներէն Տոքթ. Նազարեան էֆ. կայս. Բժշկական Ընկերութեան անդամ ընտրուած է։

Բժշկական ընկերութեան ժողովն այս ընտրութիւնը կատարեր է իւր վերջին նստին մէջ, գնահատելով մանրամասն եւ կարեւոր տեղեկագիր մը զոր Տոքթ. Նազարեան ներկայացուցած էր Ս. Փրկչեան Ազգ. Հիւանդանոցի բժշկական ճիւղին վրայ, յորում ինքը կարեւոր բաժին մը ունի իբր պետ վիրաբուժական ճիւղին։

ՀԱՐՍԱՆԻՔ ԵՒ ՆՇԱՆԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ

Կիրակի գիշեր մեծաւ շքով տեղի ունեցաւ ի Սկիւտար, Տպագրական Տեսչութեան ընդհ. քարտուղար Թարգման Ազնըւական Պօղոս էֆէնտի Պաւլասեանի դստեր՝ Ազն. Օրիորդ Լուկիայի ամուսնութիւնն ընդ Մեծ. Յովհաննէս էֆէնտի Միքայէլեանի։ Պսակի արարողութիւնն օրհնեց Գեր. Գրիգորիս եպիսկոպոս Ալեաթճեան, Հրաւիրելոց ընտրեալ բազմութիւն մը համախմբուած էր Պաւլասեան էֆ. ի բնակարանին մէջ, ներկայ գտնուելու այս բերկրաւէտ հանդիսին։

* *

Այս երկուշաբթի օր տեղի ունեցաւ ի Բերա՝ Միհրան էֆ. Տէր-Ներսէսեանի ամուսնութիւնն ընդ Ազն. Օր. Ագապի Օրմանեանի՝ քոյր Գեր. Օրմանեան Սրբազանի։ Ն. Գերապատուութիւն անձամբ օրհնեց պսակի արարողութիւնը։

* *

Նախորդ չորեքշաբթի Ազգ. Պատրիարքարանի մէջ կատարուեցաւ Տոքթոր Նազարեան էֆ. ի նշանախօսութիւնն ընդ Ազն. Օրիորդ Մառի Անանօֆի, ի ներկայութեան երկուց կողմանց ազգականաց եւ բարեկամաց պատուաւոր խումբի մը։ Անանօֆ ընտանիքը, որ ռուսական տարիներէ հետէ Կ. Պոլիս հաստատուած է, Մոսկուայի վաղեմի և առաջնակարգ հայ գերդաստանի մը կը պատկանի։

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՊԱՇՏՕՆԱԲԱՇԽՈՒԹԻՒՆՔ ԵՒ ԱՍՏԻՃԱՆՔ

Մուսուլի նահանգին Սէնճար գաւառակին գայմագամ անուանեցաւ Ապտիւլմէճիտ պէյ։

Մուսուլի Րավէնտուզ գաւառակին գայմագամ անուանեցաւ Արիֆ Հիքմէթ էֆէնտի։

Ցալիսէի աստիճան տրուեցաւ Սպարթայի Դրան հաշուակալութեան առաջին ճիւղին քարտուղարներէն Նէտիմ պէյի։

Ի ԿԱՅՍ ՊԱԼԱՏ

Բարձր. Մեծ-Եպարքոսն և Հանրօգուտ շինութեանց նախարար Վսեմ. Րաիֆ փաշա երէկ կայս. պալատ երթալով Վեհ. Սուլթանի ինչ ինչ հրամաններն առացան։

Ի Բ. ԴՈՒՌՆ

Բարձր. Մեծ-Եպարքոսէն եւ Ներքին գործոց ու Դատական Վսեմ. Նախարարներէն կազմեալ յանձնաժողովն ի նիստ գումարեցաւ երէկ եւ խորհրդակցութիւններ կատարեց։

—Արտաքին գործոց նախարար Վսեմ. Սայիտ փաշա երէկ պահ մը Չնեպարքոս Բեհմիլ փաշայի քով երթալով, խորհրդակցութիւն մը ունեցաւ Ն. Բարձրութեան հետ։

—Ռուսիոյ և Իտալիոյ հետ կնքելի առեւտրական դաշնագրոց պատրաստութեան համար Վսեմ. Տաւհան Յաւութիւն փաշայի նախագահութեամբ կազմեալ յանձնաժողովն երէկ ի նիստ գումարուեցաւ ի Բ. Դուռն։

ՅՈՒՆԱԿԱՆ ԳՈՐԾԵՐ

Մ...էօ կը ծանուցանէ թէ Էէնիտիլէնա Տիմիթրաքի էֆէնտի և Տքթ. Ջօղրաֆոս՝ Բարձր. Մեծ-Եպարքոսին քով հրաւիրուած էին երէկ, Յունաց Պատրիարքարանի գործոց մասին տեսակցութիւն մը ունենալու համար։

ԴԱՏԱՍՏԱՆ ՀԱՅ ԱՄԲԱՍՏԱՆԵԼՈՑ

Եղեռնադատ ատեանն երէկ երկրորդ անգամ ըլլալով զբաղեցաւ Մելքոնի, Աբրահամի ու փախստական Համբարձումի դատովն։ Այս անձինք ի Պէյօղլու-քաթէբէ գինետան մը առջեւ ձերբակալուած էին և վրաներնուն հինգ ղրուշնոց տոմսակներ գտնուած էր՝ վրան մերկ ըմբիշներ նկարուած։

Ատեանն, ըստ տրամադրութեան Պատժական Օրինաց 54րդ յօդուածի յաւելուածին, հինգական տարուան բերդարգելութեան դատապարտեց Մելքոնն ու Աբրահամը. իսկ փախստական Համբարձում՝ ի բացակայութեան դատուելով ըստ տրամադրութեան Պատժական Օրինաց 31րդ յօդուածին, դատապարտուեցաւ քաղաքային իրաւունքներէ զրկուելու և իւր ստացուածոց գրաւման։

Դատին ամբողջ մանրամանութիւնը կը հրատարակենք այս աւուր և վաղուան թիւերով։

ՊՈԼՍԵՑԻ ԲԺԻՇԿՔ Ի ՊԵՐԼԻՆ

Բաց ի բժշկական պատուիրակութենէն և այն մասնաւոր բժիշկներէն որք յաջորդաբար Պերլին ուղեւորեցան Տոքթ. Քոխի գիւտն ուսումնասիրելու համար, միեւնոյն նպատակաւ Գերմանիոյ մայրաքաղաքը կ'ուղեւորին նաեւ հայազգի բժիշկներէն Տոքթ. Զարդարեան, պարսկական դեսպանատան բժիշկ Տոքթ. Մաքրի, ինչպէս նաեւ երկու հրեայ բժիշկներ՝ Տոքթ. Եսքէնազի և Փրիս։

ՄԱՀ ՀՈԼԱՆՏԱՅԻ ԹԱԳԱՒՈՐԻՆ

Կայս. Իրատէով հրաման տրուած է Սթօքհոլմի և Լահէի օսմանեան դեսպան Գարաճա փաշայի, որպէսզի ներկայ գտնուի հանգուցեալ Վիլհէլմ Գ. թագաւորի յուղարկաւորութեան հանդիսին և յանուն Վեհ. Սուլթանին ցաւակցութիւն յայտնէ թագուհւոյն ու հոլանտական կառավարութեան։

ՕՍՄԱՆԵԱՆ ՌԷԺԻ

Օսմանեան Ռէժիի կանոնագրոյն բարեփոխման համար կազմեալ յանձնաժողովն երէկ եւս ի նիստ գումարեցաւ կայս. պալատան մէջ ընդ նախագահութեամբ առաջին քարտուղար Վսեմ. Սիւրէյեա փաշայի և մինչեւ իրիկուն խորհրդակցութիւններ կատարեց։

Ելմտական նախարար Վսեմ. Յակոբ փաշա անձնական տկարութեան պատճառաւ բացակայ էր։

ԱՌՈՂՋԱՊԱՀԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

Հեռագրական տեղեկութեանց համաձայն, նոյեմբեր 12ին Հալէպի, Մարաշի ու Համայի մէջ հնտախտէ որ և է դէպք չէ պատահած։ Նոյեմբեր 12ին նոյն իսկ Ատանայի մէջ մարդ մը հընտախտէ բռնուած է։ Նոյեմբեր 11ին Համայի մէջ 9 հոգի հնտախտէ բռնուելով 10 մահեր պատահած են։

Առեւտրական և Հանրօգուտ շինութեանց նախարարութիւնը՝ Բարձր. Մեծ-Եպարքոսին մատուցած է այն ծրագիրն, որով Պ. Թուքաս մենաշնորհ խնդրած էր Ագրիանուպոլսոյ երկաթուղւոյ կայարանէն մինչեւ քաղաքին մէջ թրամվէյի գիծ մը շինելու համար։

—Երէկ իրիկուն Մախմուտէի 12 թիւ շոգենաւին մէջ, որ Հայտար-Փաշայէն կուգար, ուղեւորներէ մին՝ Ժոզէֆ անուն մարդ մը մեքենային մէջ իյնալով մեռաւ։ Այս անկումը յառաջ եկած էր շոգենաւին տատանելէն։

—Նախորդ չորեքշաբթի սոսկալի մրրիկ մը ծագելով Բիւս կղզւոյն մէջ, բազմաթիւ վնասներ պատճառեր է։ Շատ մը տանց տանիքներն ինչպէս նաեւ Յունաց եկեղեցւոյն գմբեթը ծածկող կապարը կործաներ է։ Ծովեզրին մօտ գտնուող նաւակ մը ընկղմեր է, սակայն մէջը գտնուողներն ազատուեր են Լոյտի Ե-բէ-ս շոգենաւէն հասցուած օգնութեանց շնորհիւ, բաց ի նաւավարէ մը որ խեղդուեր է։

—Կը խնդրուի մեզ ուղղել տպագրական վրիպակ մը որ սպրդած էր Պրուսայի մէջ հնտահանութեան վկայական առնող անձանց ցանկին հրատարակութեան մէջ. վկայեալ հնտահաններէն Յարութիւն էֆէնտի Ծրվայեանի մականունը սխալմամբ Սարկայեան տպուած էր։

—Քաղաքային բժշկական վարժարանի աւարտեցիներէն Տ. Անտրէասեա էֆէնտի թաղապետական երկրորդ շրջանակի առողջապահական բժիշկ կարգուեր է։

—Անգլ. դեսպանատան քարտուղարներէն Պ. Ֆինլէյ Իզմիրէն մայրաքաղաքս դարձաւ։

—Թրոթըր գնդապետն իւր նորապըսակ ամուսնոյն հետ Անգլիայէն մայրաքաղաքս կը հասնի մօտ օրէն և աստի Պէրութ կ'ուղեւորի իւր ընդհ. հիւպատոսի պաշտօնին գլուխը անցնելու։

—Համէն կը հերքեն այն լուր թէ Երուսաղէմի Լատինաց Պատրիարք Տ. Բիավի որ վերջերս Իտալիա և Ֆրանսա այցելած էր, վերջնապէս Հռոմ պիտի հաստատուի, և կարտինալութեան աստիճանի պիտի բարձրանայ։ Ընդհակառակն, Տ. Բիավի ճանրայ ելեր է դէպի Պաղեստին, իւր պաշտօնի գլուխն անցնելու համար։

— Հրեայ հասարակութեան երեւելիներէն Տաւիթօն էֆէնտի, մեծահարուստ Շապճի ընտանեաց պետը, շաբաթ իրիկուն մեռաւ Օրթագիւղի մէջ ի հասակի 78 ամաց և յուղարկաւորութիւնը կատարուեցաւ կիրակի օրը մեծ հանդիսիւ։ Տաւիթօն էֆէնտի Շապճի՝ Պետական խորհըրդոյ անդամ էր ժամանակաւ, և Օսմ. ծերակոյտի հաստատութեան թուականէն՝ այդ մարմնոյն անդամ կարգուեցաւ։

— Կայս. կառավարութիւնը պէտք եղած միջոցները ձեռք առած է՝ Քիւչիւք և Պէյիւք Չէքմէճէններու շրջակայքը ծագած պաճարախտին ծաւալումն արգիլելու համար։

—Սպանիական դեսպան Պ. Ռիւաթա Ներսէսեանց Բերայի տունը վարձած է 500 ոսկւոյ, կարասեօք հանդերձ։ Սպանիական դեսպանատունը մօտ օրէն այդ տունը կը փոխադրուի։

—Նախորդ քաղաքապետ Մաջար փաշա հանգստեան կոչուած է ամսական 12,500 ղրուշ թոշակաւ, որ իւր ամսաթոշակին կէսն է։

—Ռուսական դեսպանի որդի Պ. Տիմիթրի Նէլիտով որ մայրաքաղաքս եկած էր իւր ծնողքը տեսնելու, այսօր Խտիվէյէի շոգենաւով Եգիպտոս կ'ուղեւորի իւր նաւախումբին միանալու, որուն մէջ կը ծառայէ ծովային սպայի աստիճանաւ։

—Ղալաթիոյ մաքսատան հասոյթք որք 1889 հոկտեմբեր ամսոյ միջոցին 18.000 ոսկի եղած էին, ներկայ տարւոյ հոկտեմբերին 22.000 ոսկւոյ բարձրացած են։ Ասկից զատ, ներկայ տարւոյ հոկտեմբեր 31էն մինչեւ նոյեմբեր 13 (Ն. Տ.), յիշեալ հասոյթք 1300 ոսկւոյ առաւելութիւն մը ցոյց կուտան բաղդատմամբ նախորդ տարւոյ միեւնոյն ժամանակամիջոցին։

—Ռուսական դեսպանատան քարտուղարներէն Պ. Սմէլին Բեդրօպուրկ ուղեւորեցաւ։

ԳՐԻԳՈՐ ԱՃԷՄԵԱՆ
ՓԱՍՏԱԲԱՆ

Պատիւ ունի ծանուցանել թէ հաստատուած է ի Ղալաթիա մեծ Խանի փաչա խան թիւ 14 հանգուցեալ փաստաբան Նշան էֆ. Պ. Պօյաճեանի գրասենեակն։ Կ'ստանձնէ ամեն տեսակ դատերու փոխանորդութիւն և կը խմբագրէ դատական և առեւտրական գործոց վերաբերեալ գրութիւնք։

* *

Հանգուցեալ փաստաբան Նշան էֆ. Պ. Պօյաճեանի ժառանգորդք պատիւ ունին զեկուցանել հանգուցելոյն պատուարժան յաճախորդաց, թէ նորա գրասենեակին գործերն յանձնուած են առ Գրիգոր էֆ. Աճէմեան, ձեռնհաս եւ պարկեշտ փաստաբանն, որ ստանձնած է շարունակել անոնց հոգատարութիւնն ի գոհացումն յանձնարարողաց։

191 8—13

ՆՈՐ ԹԱՏՐՈՆ ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ
ԲԵՐԱՅԻ

Ֆրանսական խումբը այս գիշեր առաջին անգամ պիտի ներկայացնէ՝

ԼԱ ՄԱՍՔՕԹ (LA MASCOTTE)

Պեպինոյի դերը պիտի կատարէ Օր. Տէկօյօն։

ՀԵՌԱԳՐԱԼՈՒՐՔ

Կ. ՊՈԼՍՈՅ ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԵՆԷՆ

ԱՅՍ ՕՐՈՒԱՆ

ԲԱՑՈՒՄ ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԽՈՐՀՐԴԱՐԱՆԻ

ԼՈՆՏՈՆ, 25 նոյմ.—Անգլիոյ Խորհրդարանին ձմեռնային նստաշրջանն այսօր բացուեցաւ։

Վեհ. Թագուհին իւր գահճառով կը հաստատէ թէ Խորհրդարանին վերջին բացման ի վեր եւրոպեան խաղաղութեան երաշխաւորութիւնք չեն նուազած։

ԳԵՐՄԱՆԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՊԵՐԼԻՆ, 25 նոյմ.—Տքթ. Քոխի դեղին պատրաստութիւնն այժմ լաւ ճամբու մէջ է։ Մինչեւ որ դեղին մեծաքանակ պատրաստութիւնը յապահովուի, Տքթ. Քոխ իւր դեղին բաղադրութիւնը չպիտի ծանուցանէ հասարակութեան։

—Վիլհէլմ կայսր ներկայ էր Քափրիվիի զօրավարին տուած «խորհրդարանական հացկերոյթին»։ Ճաշէն առաջ և ետքը Ն. Վեհափառութիւն համարձակ խօսեցաւ երեսփոխանաց, մանաւանդ կեդրոնական կուսակցութեան պետ Պ. Վինտհօրսթի հետ։

ՈՂՈՂՄՈՒՆՔ

ԲԼՕՆ, 25.—Ռէն գետն և իւր գետակներ կը յորդին։

—ՓՐԱԿԱ, 25.—Մոլտաւ, Էկէր, Սաւշափա և Թէփլ գետերն յորդեցան։ Բարլօպատ քաղաքը ծանրապէս վնասուեցաւ, կամուրջք խորտակեցան։ Հրապարակը ջուր կոխեց։

ԻՏԱԼԱԿԱՆ ԸՆՏՐՈՒԹԻՒՆՔ

ՀՌՈՄ, 25.—Պ. Քրիսփի չորս տեղերէ միանգամայն ընտրեցաւ ի գլուխ ընտրելոց, այն է՝ ի Փալէրմօ, Սիրակուսա, Մէսինա և Ճիրճէնթի։

ՍԵՐՊԻԱԿԱՆ ԳՈՐԾԵՐ

ՊԵԼԿՐԱՏ, 25.—Ոստիկանք սպաննեցին Եասովաք անուն հաշակաւոր աւազակապետն, որ քանի մը գաւառներու մէջ ահ ու սարսափ ձգած էր արժաստականութեան դիմակին տակ։

—Կը հաստատեն թէ Նաթալի թագուհի ետ կը կենայ իւր խնդիրն Սկուփչինային առջեւ հանելէ։

—Ռուսիա հիւպատոսութիւն հաստատեց ի Նիշ։

—Անգլ. կառավարութիւնն ի Պելկրատ առեւտրական գործակալութիւն մը պիտի հաստատէ ներածութեանց և արտածութեանց համար։

ԴՐԱՄԱԿԱՆ

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՊՈՐՍԱ

Ղալաթիա, 14 Նոյմ.

Օսմանեան Քօնսօլիտէ

Երէկ երեկոյ գոց. (Մեծ. Բ. Սէր.)		19 20
Առաւօտեան բացուելու		19 18
Կէս օրին	»	19 17
Թուրքիւթէ Օսմանեան երէկ երեկոյ		78
» » ժամ 5ին		77 27

ԸՆԹԱՑԻԿ ՈՒՂԻՂՈՒԹԻՒՆ

Փոխառութիւն	A Սէրի	40
»	B »	22 1/4
»	C »	19 18

ԲԱԺՆԵՏՈՄՍՔ

Սօսիէթէ Ժէնէրալ	Անգլ. Լր.	4 34
Կրէտի Ժէնէրալ	Ֆրան. »	9 15
Գանք տը Գոնս	» »	6 25
Օսմ. Շանս Էփօլէօր	» »	4 28
Թրամվէյ	» »	535
Րումէլի երկաթուղի	Ֆր.	75 3/4
Համեթ... Լովրիսմի	Գ. Կ.	147

ԸՆԹԱՑԻԿ ԴՐԱՄՆԵՐ

Օսմանեան ոսկի	ղրշ.	100
20 ֆրանքնոց	»	86 89
Անգլիական ոսկի	»	109 28
Մարք (գերմանական ոսկի)	»	107
Իմբերիալ	»	91 15
Ֆլորին	»	51 10
Ռուսական թղթադրամ	»	7 80
Մէճ. արծաթ. (տարբ.)	»	107 38
Վեցնոց	»	102 30
Հինգնոց	»	102 20
Մեթալիք	»	100
Թաշլըք	»	—

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՊՈՐՍԱ

Բարիզ, 25 Նոյեմբեր, ժամ 3 վայրկ. 45 երեկոյ

Ֆրանսական Ռանթ 3 %	94 95
» » 4 1/2 %	104 42 1/2
Օսմանեան քօնսօլիտէ Սէրի Դ.	18 10
Օսմանեան երկաթուղի	76 50
» Ռէժիի բաժնեթուղթ	813 75
Պանք Օթօման	603 75
Կրէտի Լիոնէ	783 75
Իտալական Ռանթ 5 %	93 7 1/2
Հելլենական 5 %	463 75
Բրիօրիթէ Թիւրք (1890)	402 50
Եգիպտական միացեալ	481 25
Պանք տը Բարի	822 50
Օսմ. Մաքս. արժէթուղթ	453 75
Սուէզի ջրանցք	2385
Սպանիական արտաքին	73 13/16
Րիօ Թէնթօ	582 50
Մէռիտիօնալ	680
Չէք Լոնտրայի վրայ	25 35 1/2

Լոնտոն, 25 Նոյմ. ժամ 6 վայրկ — երեկոյ

Անգլ. քօնսօլիտէ	95 11/16
Օսմ. » Սէրի Դ.	17 3/4
» » » Ա	40
» » » Բ.	22 1/4
» » » Գ.	17 3/4
Փոխառութիւն 1877	100 1/2
Պանք Օթօման	13 13/16
Եգիպտական միացեալ (ունիֆիյէ)	94 1/2
» առանձ. (բրիվիլէժիէ, նոր...	90 5/8
Րիօ Թէնթօ	22 15/16
Տօմանիալ (փոխառ. Րոչիլտ)	102 1/4
Հելլենական 5 %	89 1/2
Մոնօբոլ »	71 1/2
Ռուսական 1889	97 1/2
Փոխանակութիւն Բարիզի վրայ	25 35 1/2

Վիեննա, 25 Նոյմ. ժամ — վայրկ —

Օսմանեան երկաթուղի	36 30
» Ռէժիի բաժնեթուղթ	135 50
Փոխանակութիւն Լոնտոնի վրայ	115 45

Պերլին, 25 Նոյմ. ժամ — վայրկ —

Փոխանակութիւն Լոնտոնի վրայ	20 32 1/2
Ռուսաց թղթադրամ	236 75
Օսմանեան երկաթուղի	77 70
Օսմանեան քօնսօլիտէ Սէրի Դ.	17 95

ԲԱՐԻԶ ԲԹԻԹ ՊՈՒՐՍ

Բարիզ, 25 Նոյմ. ժ. — վ. — երեկոյ

Ֆրանսական Ռանթ 3 %	94 90
Օսմանեան քօնսօլիտէ Դ.	18 7 1/2
Օսմանեան երկաթուղի	76 50
Օսմ. Ռէժի	316 25
Բրիօրիթէ Թիւրք	402 37 1/2
Օսմ. Մաքս. արժէթուղթ	453 50
Պանք Օթօման	601 25
Րիօ Թէնթօ	581 25

ԳԱՒԱՌԱԿԱՆ ՍՈՒՐՀԱՆԴԱԿ

ՄՈՒՇ, 1 Նոյեմբեր

Տարօնոյ նորընտիր Ընդհ. Վանահայր Առաջնորդի պաշտօնը վաւերացնող կայս. Ֆերմանն և Պատրիարքական կոնդակը հասած լինելով, Մշոյ Գաւառ. Երեսփոխանական Ժողովը նախընթաց ամսոյ 26ին, ուրբաթ օր, յ'Եկեղեցին Ս. Մարինէի ի նիստ գումարուեցաւ ընդ նախագահութեամբ Պ. Յովհաննու Վանեցի միաբան Արժ. Տ. Առաքել վարդապետի և ատենապետութեամբ Մեծ. Կարապետ էֆ. Փօթիկեանի։ Նախորդ նիստի արձանագրութիւնը ընթերցուելէ և առանց ոչ և է փոփոխութեան վաւերացուելէ ետքը, Ժողովն անցաւ օրակարգին՝ որ էր «Ընթերցումն Պատրիարքական կոնդակին որ վասն ընտրութեան Ընդհ. Վանահայր—Առաջնորդին», որ ընթերցման միջոցին մինչեւ վերջ Տեարք Երեսփոխանք յոտնկայս և խորին լռութեամբ ունկնդրելով, ըստ միահամուռ բաղձանաց ժողովականաց պաշտօն տրուեցաւ քանի մը անձանց Առաջնորդարան երթալ և Գեր. Հայր Խարախանեանն յ'Եկեղեցի հրաւիրել։ Եւ որպէս զի ընդունելութիւնն հանդիսաւոր լինէր, Ատենապետ էֆէնտի կանխահոգ կարգադրութեամբ Հայոց Միաց. ընկերութեան Մշոյ Ներսէսեան վարժարանէն խումբ մը երգեցիկ աշակերտներ բերուած և եկեղեցական շապիկներ զգեցած, ուռենիի թարմ ոստեր ի ձեռին եկեղեցւոյ դուռը Գեր. Ընդհ. Վանահայր Առաջնորդ Հօր կըսպասէին։ Ցերեւելին նորա, պատշաճ մաղթերգով մը դիմաւորելով առաջնորդեցին զնորին Գերապատուութիւն յ'եկեղեցին, ուր Երեսփոխան տեարց կողմէ համակրական ցոյցերով ընդունուելէ յետոյ, ատենապետ էֆ. ի դիմաց Ընդհ. Ժողովոյ Տարօնոյ, ներբողալից բանիւք շնորհաւորեց զպաշտօն Գեր. Հայր Խարախանեանի և առաջարկեց Սահմանադրութիւնն անթերի գործադրելու համար ուխտել առաջի Ս. Սեղանոյ և ի ներկայութեան Ընդհ. Ժողովոյն։ Գեր. Հայր Խարախանեան ի պատասխանի Մեծ. Ատենապետ էֆէնտիի առաջարկութեան, կարճ այլ ազդու ատենախօսութիւն մը ընելով խօսեցաւ Վանահայր Առաջնորդի մը պաշտօնի ծանրութեանց և Ազգ. Ժողովոց աջակցութեան պարտականութեանց մասին, և ապա յարեց «Կուզէ՛ք որ հրապարակաւ ուխտեմ Սահմանադրութիւնն անթերի գործադրելու համար, բայց այն օրէն, երբ այս վեղարի տակ մտայ, ուխտած եմ արդէն լաւլիայն, Ազգին և Եկեղեցւոյ պատկառ մնալ մինչեւ ցարդ բաց ի Պատրիարքներէ, գաւառաց մէջ չէ տեսնուած որ Առաջնորդներէ եւս Սահմանադրական ուխտ պահանջուի զոր՝ այժմ՝ առաջինն ըլլալով, կը պահանջէք յինէն, բայց փոյթ չէ, կ'ուխտեմ», և ապա դէպի Սեղանը դառնալով կատարեց իւր ուխտը։ Նիստն արդէն վերջացած լինելով, Գեր. Հայր Խարախանեան մի եւ նոյն հանդիսիւ Առաջնորդարան դարձաւ։

ԴԱՏԱՍՏԱՆ

ՀԱՅ ԱՄԲԱՍՏԱՆԵԼՈՑ

ՄԵԼՔՈՆԻ, ԱԲՐԱՀԱՄԻ ՈՒ ՓԱԽՍՏԱԿԱՆ ՀԱՄԲԱՐՁՈՒՄԻ ԴԱՏՆ

ԱՌԱՋԻ ԵՂԵՌՆԱԴԱՏ ԱՏԵՆԻՆ

Բ. դատավարութիւն 13 Նոյմ. երեքշաբթի

Երէկ Եղեռնադատ ատենին առջեւ տեղի ունեցաւ Մելքոնի, Աբրահամի ու փախստական Համբարձումի երկրորդ դատավարութիւնն։ Այս անձինք, ինչպէս կը յիշուի, Պէյօղլու-քաթէբէի մէջ գինետան մը առջեւ ձերբակալուած էին և վրաներնուն հինգ ղրուշնոց տոմսակներ գտնուած էր՝ վըրան մերկ ըմբիշներ նկարուած։ Այդ տոմսակներէ միոյն վրայ «Հայաստանի առաջին գոհերը» գրուած էր և Մելքոն, Աբրահամ ու փախստական Համբարձում ամբաստանուած էին իբրեւ անդամ խռովարարաց խումբին։

Դատարանը կը կազմէին նախագահ Վասըֆ էֆէնտի և անդամք՝ Մէհմէտ պէյ, Եմին պէյ, Նիքօլաքի էֆէնտի եւ օգնական անդամ Մոստիչեան Յարութիւն էֆէնտի։ Ընդհանուր դատախազին կողմէ ներկայ էր օգնականն Մէհմուտ պէյ, ներկայ էին նաեւ ամբաստանեալներէ Մելքոն ու Աբրահամ եւ իրենց փոխանորդը՝ փաստաբան Թէնկըր Սիմոն էֆէնտի։

Դատն սկսաւ ժամ 8½ին։ Նախ և առաջ Նախագահը խօսք առնլով համառօտակի պատմեց անցեալ նստի դատավարութիւնը։ Ն. Վսեմութիւն ըսաւ որ, թէեւ դատը յետաձգուած էր բերել տալու համար խնդրոյ նիւթ եղող տոմսակներէ մին, որ ի կայս. պալատ կը գտնուէր, սակայն հասկըցուած ըլլալով որ անկարելի պիտի ըլլայ այդ տոմսակին բերուիլն և արդէն նախնական քննութեանց տեղեկագրոյն պարունակութեամբն ալ խնդիրն բացատրուած ըլլալով, դատը պիտի շարունակուի։ Նախագահը յետոյ հարցուց ընդհանուր դատախազի օգնականին թէ ի՞նչ էր իւր պահանջմանց եզրակացութիւնը։

Մէհմուտ պէյ.—Դատին վերլուծութեան պահուն յառաջ բերուած ապացոյցներով, որք հաստատուեցան դատավարութեան միջոցին, ամբաստանելոց յայտարարութիւններէն յառաջ եկած փաստերով և ոստիկանաց ժողովոյ նախագահին տեղեկագրով, կը հասկցուի թէ ամբաստանեալ Մելքոն ու Աբրահամ և փախստական Համբարձում տպագրած ու հրատարակած են այն պատկերազարդ տոմսակներն, որոնցմով նպաստ պիտի հաւաքուէր Վանայ կողմը զրկուելիք խռովարարաց համար և հետեւաբար անդամ են խռովարարաց խումբին։

Ուստի կը պահանջեմ որ Մելքոնի ու Աբրահամի համար՝ ի ներկայութեան, եւ փախստական Համբարձումի համար ալ ի բացակայութեան ոճրագործութեան վճիռ արձակուի։

Նախագահը յետոյ հրաւիրեց ամբաստանելոց փոխանորդ փաստաբան Թէնկըր Սիմոն էֆէնտին, խօսիլ ինչ որ պիտի ըսէր ի պաշտպանութիւն իւր փոխանորդեալոց։ Թէնկըր Սիմոն էֆէնտի ոտքի ելնելով հետեւեալ կերպիւ խօսեցաւ.

—Քաւ լիցի թէ ես այս պաշտպանութիւնն ստանձնած ըլլամ ոճրագործը պատժոյ ճիրաններէն ազատելու և կամ ոճիրը ծածկելու նպատակաւ։ Նուաստս պատասխանելով սա հարցման թէ պաշտպանը մարդկային ընկերութեան օգուտ մը ունի՞, ըսած եմ թէ սկզբամբ օգուտը կը գերազանցէ զվնասն։

Օսմանցւոց յայտնի և ծանօթ է որ ես համոզուած գոյացուցած եմ թէ՝ որպէս զի ոճրագործն առանց պատժի չմնայ, պէտք է զնա փնտռել, ձերբակալել, հարցաքննել և օրինական այլ եղանակներով կարելի եղած քննութիւնները կատարել, ես երկար տարիներէ ի վեր այդ եղանակաւ ճառած եմ։

Այս դարուս մէջ ընդունուած ճշմարտութիւն մըն է թէ ոճիրն ալ հիւանդութիւն մըն է, որ ժառանգական է հօրէ ի որդի։ Այս ճշմարտութեան դէմ եղած ամեն առարկութիւնք անընդունելի են ի բաց անիներեւ վիճակէն և պայքար մըն են փորձել ճշմարտութեան մը դէմ։ Այս ճշմարտութիւնը հերքողներն վիճակակից են անոնց որք կուրանան թէ նպաստներ տրուելով ոճրի մէկ մասը կարելի է ոչնչացնել։ Հետեւաբար այդ տեսակ կարծիքներ յայտնողները զուր ջանք մը կ'ընեն ուրանալու ճշմարտութիւն մը որուն համար փիլիսոփայք բոլորն ալ համակարծիք են։ Աւելի պարզ խօսելով, ոճրագործութիւնն ընդհանրապէս բնութիւն է, Մարդ մը իւր մանկութեան ժամանակ լսած ու տեսած բաներն միտքը պահելով իբրեւ երկրորդ բնութիւն, ազդեցութիւն կ'ընէ իւր վրայ։ Երբեմն ոճրագործք այս վիճակին արդիւնքն են։

Ասկից կը հասկցուի թէ այն մարդն, որ դատարանի մը կողմէ ոճրագործութեան համար արդարացի վճիռ մը ստացած է, հետեւեալ չորս կէտերուն գոնէ մեկուն կը վերաբերի։ Այսինքն այդ մարդ կամ ոճրագործ ծնած է, կամ փոքր հասակէն ոճրագործութեան վարժուած է, կամ հիւանդ ու յիմար է և կամ պէտքը յաղթած է իւր լաւ բնաւորութեան։

Հարկ չէ բացատրել թէ բուն խնդրոյ տին և այս տեսակ պաշտպանութեան մը մէջ անհամաձայնութիւն մը չկայ, որովհետեւ ձեռք բերուած արդիւնքը ոճրագործին պատժուելուն մէջ կը կայանայ, եթէ անհամաձայնութիւն մը կայ, այն ալ սա է թէ ոճրագործութիւնը ի՞նչ եղանակաւ պիտի որոշուի։ Ուստի հարկ է որ այն պատուարժան անձինք, որք պաշտօն ունին ոճրագործութիւնը որոշել, համոզուելով թէ ոճիրը վերոյգրեալ չորս կէտերէն առաջ կուգայ, քննեն և երեւան հանեն թէ ոճիրը այդ կէտերու ո՞ր մասէն առաջ եկած է։

Աւասիկ միայն այս կերպիւ, գործողն իւր պատասխանատուութեան աստիճանաւ և ոճրագործն իւր ոճրին համեմատութեամբ կը պատժուի, և եթէ վճիռն ալ մեր Պատժական Օրինաց տառին պատշաճի, օգուտն ևս համապատասխանած կ'ըլլայ և այս կերպիւ օրինաց նպատակը ձեռք կը բերուի։ Այս պարագայի նուիրականութիւնը ընդունուած է յամենուստ։

Եթէ պատիժը նկատուի իբրեւ մարդկային ընկերութեան վրիժառութիւնը, դարձեալ այդ սկզբունքին համապատասխան է։ Միայն երբ մարդ մը իւր կիրքը զսպելով կառավարութեան դիմէ, այդ մարդու ընթացքը գովելի է, կարելի է որ ոճիր մը գործուելու համար եղած նախնական գործողութեանց մէջ միտքը հակառակ կողմը հակի։ Հոս ի գործ դրուելիք արդարութիւնը բացարձակ է։ Այդ արդարութեան գործադրութեանը կըսպասենք։ Բացարձակ արդարութիւնն ալ խղճին ցոյց տուած զգացումներէն կը ծնի։ Արդարեւ խիղճը կիմացնէ բարին ու չարն, կարելի է որ չարը գործողն ալ ցոյց տայ և գրգռէ անոր նկատմամբ պատիժ մը ի գործ դնելու, մինչդեռ հակառակ պարագային մէջ ի վարձատրութիւն կը հըրաւիրէ։ Այս պատճառաւ բացարձակ արդարութիւնը գործադրող պաշտօնէից խիղճերը պէտք է որ և է ազդեցութեան ներքեւ չգտնուին և թէեւ մարդուն համար կարելի չէ ազդեցութիւններէ բոլորովին ազատ մնալ, սակայն խիղճերը պէտք է որ անպարտութեան ապացոյցներուն բարոյական ազդեցութեանը ներքեւ մընալ, որովհետեւ լաւագոյն եւս է սխալելով ոճրագործ մը անպարտ արձակել, քան թէ անմեղ մը սխալմամբ դատապարտել։ Ասոր համար պաշտպանութիւնն ամենահարկաւոր և նուիրական է և զայն իրաւամբ ի գործ դնողն ալ գնահատելի։

Տէ՛ր նախագահ, այն դատուորք, որք Մելքոնի, Աբրահամի ու Համբարձումի մասնաւոր դատապարտուիլը ձեզմէ կը խնդրեն՝ տեսէ՛ք ի՞նչ տեսակ դատ մը ձեզ կը ներկայացնեն և ի՞նչ կերպիւ կը բացատրեն իրենց այն պահանջքն որով ոճրագործութեան վճիռ կ'ուզեն։ Իբրեւ թէ մտադրութիւն կայ եղեր Հայաստան կոչուած տեղ մը անջատել օսմանեան երկիրներէն, այս նպատակն իրագործելու համար մասնախումբեր (քոմիթէ) կազմուած են եղեր, գործադրութեան սկսուեր եւ ամբաստանեալք ալ այդ ոճրագործութեանց մէջ մասնակցութիւն ունին եղեր։ Ի՞նչ կերպիւ, ե՞րբ, ի՞նչ աստիճան։ Այս երեք կէտերու պատասխան տալէ առաջ կ'ըսեմ թէ առաջին մասին մէջ, այսինքն սկզբամբ, Պատուարժան դատարանդ միտքը սխալ ճամբու մը կ'առաջնորդուի։ Այո, Հայոց վերագրեալ այդ ոճիրներ գոյութիւն չունին և ամեն ատեն ու ամեն պարագայի մէջ անհիմն ու երեւակայական են այն կարծիքներ թէ այդ ոճրագործութիւններ գոյութիւն ունին։ Ո՞վ կարող է ցոյց տալ ուրիշ քրիստոնեայ ազգ մը որ հայոց պէս ամենայն հաւատարմութեամբ և եռանդեամբ ծառայած ըլլայ օսմանեան օգոստափառ գերդաստանին, որ սուրով յաղթած է այս ընդարձակ երկիրներուն եւ որ իրաւունք ունէր ժողովուրդն իբրեւ գերի նկատելու։ Ո՞վ կրնայ համարձակիլ ուրանալու հայոց հաւատարմութիւնն որ առակ մը համարուելու աստիճանին հասած է։ Այն հայ զաւակներն, որք իրենց նախնիքներէն ուսած են թէ վեհապետական իրաւունք մըն է այդ, իրենց պատիւ եւ պարտականութիւն կը համարին խոստովանելու թէ ձրիաբար արժանացած են շատ մը թոյլտուութեանց, առանձնաշնորհմանց և այլ այդ կարգի շնորհներու։ Այս պատճառաւ

կը համարձակին Հրելու եւ մերժելու իրենց վերագրեալ ամեն ինչ, Իրաց այս վիճակն ապացուցուած է պատմութեամբ, Ասկից մեծ ապացոյց, ասկից աւելի արդար վկայ կրնա՞յ ըլլալ, Դեռ երկու տարի առաջ հայոց ամենէն մեծ փաստաբաններէն պաշտօնակալ «Հաւատարմութեան Դպրոց» (Մէտրէսէ Սատըգէ) անունը տրուած էր։

([illegible])

ԼԱԶԱՐԵԱՆ ՃԵՄԱՐԱՆԻ ՏՕՆԸ

Թիֆլիսի լրագիր մը հետեւեալ կերպով կը նկարագրէ Մոսկուայի Լազարեան ճեմարանի հաստատման 75ամեայ յոբելեանի հանդէսը.

Ներկայ 1890 թուի մայիսի 10 ին լրացաւ Լազարեան ճեմարանի 75 րդ ամեակը և այսօր, հոկտեմբերի 24 ին՝ ճեմարանը տօնում է շատ համեստ կերպով իր այդ երկարատեւ գոյութեան տարեդարձը. Այսօր ուսում չը կայ ճեմարանում և 11 ժամին բոլոր հայ աշակերտները գնացին եկեղեցի, ուր Ս. պատարագին երգում էր աշակերտների երգեցիկ խումբը, եօթներորդ դասարանի աշակերտ Գ. Առաքելեանցի ղեկավարութեամբ. Ս. պատարագին ներկայ էին, բաց ի Լազարեան ճեմարանի հայ պաշտօնեաներից, բազմաթիւ հայ ուսանողներ Մոսկվայի համալսարանից, Լազարեան ճեմարանի նախկին աշակերտներ, մի քանի բարձրաստիճան անձինք ճեմարանիս հին սաներից, տեղիս հայ հասարակութիւնը և ականաւոր մարդիկ. այնտեղ էր նաև մեր մանուկ գրականութեան ներկայացուցիչ Պ. Աղայեանց և Նոր-Նախիջեւանի հայոց երկու ներկայացուցիչները՝ Պ. Զալխուշեան և Գ. Չարըխեան.

Ս. պատարագից յետոյ վերադառնալով ճեմարան, բոլոր աշակերտները կարգով շարվեցան աւագ մատենադարանում. իսկ մանկավարժական խորհրդի դահլիճը նշանակուած էր պատուաւոր հիւրերի ընդունելութեան համար. այդ դահլիճում դափնեայ պսակներով զարդարուած էին Լազարեան պերճ տոհմի նահապետ Ղազար աղայի, նրա երկու որդոց Յովհաննէսի և Յովակիմի իւղանկար պատկերները, ճեմարանի վերջին հոգաբարձու՝ հանգուցեալ Խաչատուր աղայի կիսարձանը, որը կանգնեցրել էր նրա համար Մոսկվայի երախտագէտ հայ հասարակութիւնը այն պատճառով, որ Խաչատուր աղան 1865 թւին նուիրել էր իր ազգասէր նախնեաց ճեմարանին 200 հազար րուբլի մեծ գումարը այն իսկ միջոցին, երբ ճեմարանը կատարում էր իր 50-ամեայ յոբելեանը. Դահլիճը կամաց կամաց լցվում էր հանդիսականների խուռն բազմութեամբ. կէսօրվայ մօտ ժամը 1ին ներս մտաւ Մոսկվայի գեներալ-նահանգապետ իշխան Դոլգորուկով, ուղեկցութեամբ Մոսկվայի շրջանի հոգաբարձու կոմս Կապնիստի և նրա օգնական Պ. Սաբուրովի. ճիշդ 1 ժամին ամբիոնի վրա երևաց Լազարեան ճեմարանի ներկայ վերատեսուչ Պ. Գէորգ Քանանեանց, որն իր ընդարձակ գեղեցիկ ճառում ազդու կերպով նկարագրեց ճեմարանի պատմութեան ամենանշանաւոր հանգամանքները և շրջանները, երբ Լազարեան ճեմարանը իր արեւելեան լեզուներով և ծրագրով բացառական դիրք գրաւելով կայսրութեան ուսումնարանների մէջ, իր հիմնադրի ու նրա որդոց անխոնջ փաստակների շնորհիվ արժանացաւ վայելելու այնպիսի պետական բարձրաստիճան անձանց հովանաւորութիւնը, որպիսիք էին կոմս Արակչէեվ, իշխան Օրլով, Բենկէնդորֆ, Բուտկոֆ, նախկին ժողովրդական լուսաւորութեան մինիստր կոմս Դիմիտրի Տոլստոյ. Մանաւանդ այս վերջինի գործունէութիւնը Պ. Քանանեանց չյիշեց առանձին մանրամասնութեամբ. 1870 թւին հազիւ մի տարի էր անցել ճեմարանիս մասնագիտական դասարանների փակվելուց, երբ Լազարեանցի թախանձանքով այն ժամանակվայ ժողովրդական լուսաւորութեան մինիստր կոմս Դ. Տոլստոյ մեծ ուրախութեամբ յանձն առաւ ճեմարանի գլխաւոր կառավարչի պաշտօնը. Արդարեւ 1871 թւին անձամբ գալով Մոսկվա և երկու օր յաճախելով ճեմարանը, կոմս Տոլստոյ մօտից ծանօթացաւ նրա հանգամանքներին, խորհուրդ կազմեց ճեմարանի պաշտօնեաներից իր նախագահութեամբ և ուշի ուշով լսելով իւրաքանչիւրի կարծիքը, ճեմարանի համար մշակեց առանձին կանոնադրութիւն, որ և հաստատվեց Բարձրագոյն իշխանութիւնից 1872 թւին. Այս այդ իսկ կանոնադրութեան զօրութեամբ նորից բացվեցան մասնագիտական երեք կուրսերը և կառավարվում է ճեմարանը (գիմնազիական դասարանները). Կոմսից յետոյ, կամենալով մի անգամ ընդ միշտ ապահովել ճեմարանի ապագան և գոյութիւնը զանազան պատահարներից եւ արու զաւակ չունենալու պատճառով, վերջին հոգաբարձու Խաչատուր աղան Լազարեան ճեմարանը յանձնեց ազգային լուսաւորութեան մինիստրութեան հովանաւորութեանը. Այնուհետեւ հոգաբարձութիւնը դադարեց և պատուաւոր հոգաբարձուի տիտղոսն անցաւ Լազարեանց կրտսեր ճիւղին, այն է իշխան Աբամէլիք-Լազարեանցի տոհմին որի այժմեան ներկայացուցիչն է երիտասարդ Սիմէօն Աբամէլիք-Լազարեանց.

Արդ՝ համաձայն Խաչատուր աղայի կտակին, ճեմարանի մայր գումարը, որ հասնում է մինչեւ 900,000 րուբլի, Լազարեանց թոշակաւորների իրաւունքը, հայոց լեզուի ու կրօնի դասաւանդութիւնը Բարձրագոյն իշխանութիւնից հաստատված կանոնադրութեան զօրութեամբ, անձեռնմխելի է. Բացի դրանից, որովհետեւ ճեմարանը հիմնված է յատկապէս չքաւոր հայոց զաւակների համար և աշակերտների 2/3ը միշտ հայեր են, ուստի ըստ օրինի, կառավարիչներից մինը կամ վերատեսուչը և կամ տեսուչը անպատճառ հայ պիտի լինի, որպէս եւ է իրօք.

Պ. Գ. Քանանեանցից յետոյ Պ. Գ. Խալաթեանց կարդաց մասնագիտական կուրսերի հաշիւը. Պ. Կուդրեավցեվ, մանկավարժական խորհրդի քարտուղարը, կարդաց վերջին քննութիւնների հաշիւը և նոյն միջոցին սկսվեց պարգեւաբաշխութիւնը. Վերջապէս ամբիոնի վրայ բարձրացաւ Նոր-Նախիջեւանի հայոց պատգամաւորներից մինը, Պ. Զալխուշեան. իր գեղեցիկ ատենաբանութեան մէջ նա մեզ աւետեց, թէ Նոր-Նախիջեւանի դումայում, քաղաքագլուխ Պ. Բալաբանեանի նախագահութեամբ, արտաքոյ կարգի նիստ է կայացել, ուր վճռված է եղել առանձին պատգամաւորութիւն ուղարկել Մոսկվա՝ քաղաքի կողմից շնորհաւորելու Լազարեան ճեմարանի 75ամեակը. այս խօսքերից յետոյ երիտասարդ պարոնը, իբրեւ ճեմարանի նախկին աշակերտ, ջերմ և անկեղծ բառերով թէ իր քաղաքացիների և թէ յատուկ իր կողմից արտայայտեց երախտագիտութեան խորին զգացմունքներ ճեմարանին, որին պարտական է մանաւորապէս Նոր-Նախիջեւանը և ընդհանրապէս հայ և ռուս հասարակութիւնը. Պ. Զալխուշեանի ճառը բուռն ծափահարութեամբ ընդունվեց և այնպիսի քաղցր տպաւորութիւն թողեց ներկայ գտնվող հասարակութեան վրա, որ մինչեւ անգամ ծերունի գեներալ-նահանգապետ իշխան Դոլգորուկով և կոմս Կապնիստ ելնելով տեղերից, ձեռք մեկնեցին երիտասարդ պատգամաւորին և յայտնեցին նրան իրանց գոհունակութիւնը. Պ. Զարըխեան մի ուղերձ կարդաց Նոր-Նախիջեւանի սեմինարիայի կողմից, ապա լատիներէն լեզուով իր alma mater ճեմարանի 75ամեակը շնորհաւորեց. Մոսկվայի հնագիտական ընկերութեան ուղերձը կարդաց նոյն ընկերութեան քարտուղար, Լազարեան ճեմարանի նախկին աշակերտ, Պ. Տրուտովսկի. ուսանողների կողմից կարդացին Մինաս Բերբերեանց և Վեսելովսկի. Բազմաթիւ հեռագիրներից կը յիշեմ միայն մի քանիսը. մեր ալեւոր ծերունի Մ. Էմինից, պրոֆ. Սերեբրեակովից, Էջմիածնի ճեմարանի ուսուցիչներից՝ Ս. Մանդինեանցից, Զարգարեանցից, Յ. Յովհաննիսեանցից, Պիտանեանցից և այլն.

Հանդէսը վերջացաւ Ռուսաց ազգային երգով զոր երգեցին աշակերտները. արդէն չորրորդ ժամն էր, երբ հասարակութիւնը, քաղցր տպաւորութեան տակ, սկսեց ցրվել.

Վերջացնելով նամակս, պարտք եմ համարում աւելացնել, որ վերջին վեց տարվայ տնտեսութեան շնորհիվ ճեմարանում 32,000 րուբլի պահեստի գումար է գոյացել, որ միջոց է տալիս ճեմարանի վարչութեան մի առանձին և ընդարձակ դահլիճ կառուցանելու աշակերտների համար. Բաց ի դրանից, բաւական խոշոր նուիրատուութիւններ եւս եկել են մասնաւոր անձանց կողմից թոշակաւորների թիւն աւելացնելու համար, մօտաւորապէս 50,000 րուբլի. իսկ հանգուցեալ Յ. Յովհաննեանցի մահից յետոյ Եգիլխանեանցի գումարն էլ մտել է մեր ճեմարանը.

ՀՕԼՏԷՆԻ ՓԱՅՏԷ ՄԱՐԴԵՐԸ

Թերեւս քիչ մը ուշ ըլլայ, ազնիւ ընթերցող, խօսելու համար Թօմաս Հօլտէնի փանթօշներուն վրայ որք մէկ քանի ամիսներէ ի վեր ամբողջ Բերան կը զուարճացնեն իրենց խաղերով, բայց կը յուսամ որ կը հաճիս ներել ինծ, ի շնորհս այն առածին՝ «Աւելի լաւ է անագան քան երբեք», որ վահանն է բոլոր ծոյլերուն, եթէ յայտնեմ քեզ համառօտիւ այն տպաւորութիւնները զորս անջնջելի կը թողու այդ ներկայացումներէն միոյն.

Թատրոնը մութ էր. կազերուն շատ փոքր մէկ մասը միայն վառած էին, որպէս զի տեսարանին ամեն կողմերը լուսաւորուին և փանթօշներուն փանթօշութիւնը կատարելապէս երեւան չհանէ. Երբ վարագոյրը բացուեցաւ, պզտիկ, փոքրիկ, գողտրիկ վարագոյր մը, տեսանք նոյնպէս պզտիկ, գրեթէ մանրադիտական, և այնպէս փոքրիկ թատերաբեմ մը. գոյնզգոյն լապտերներ դողդոջուն լոյս մը կը հեղուին այն թաւշեայ ոզորկ յատակին և այն ոսկեզօծ որմերուն վրայ. Երաժշտութիւնն սկսաւ, զուարթ և ոստոստուն երաժշտութիւն մը. և ահա երեւցան փայտեղէն մարդուկները. այնչափ շնորհալի, այնչափ բարեձեւ ու համակրելի որչափ չեն յաճախ նոյն իսկ մարդկային փայտերը, շողշողուն հագուստներ, պճնուած ակնախտիղ ծաղկերով, ոսկեզօծ զարդերով պատուական քարերով կը ծածկէին իրենց փոխ կմախքը. Եւ այդ ճապուկ ու ճարպիկ էակներն սկսան ցուցնել մեզ իրենց բիւր ճարտարութիւններն. ոմանք լարերու վրայ խաղացին ի ձայն երաժշտական գործեաց, այլք նուագածանդէսներ կազմեցին ձայնաւոր ու գործիաւոր, կային որ պզտիկ թատերգութիւններ ներկայացուցին և ոմանք ալ պարեցին. Տեսնելու էր բայց ի՛նչ անխառն զուարթութիւն կը ծորէր այն անկենդան սեւեռեալ բիբերէն, ի՛նչ կատակարանութիւններ ու ի՛նչ քրքիջներ այդ փայտէ շրթունքներէն. Եթէ պզտիկ տղաք կային (և շատ կային) հանդիսատեսաց մէջ, անշուշտ մտքերնուն կ՚ըսէին՝ «Օ՜, բայց այս չափահաս մարդերը, այս մօրուքով պարոններն ու երկայնամազ այս կիները մենէ շա՜տ աւելի անառակ են». Իրարու ետեւէ կը վազէին, զիրար կը ծեծէին, զիրար կը ծաղրէին, իրարու դարաններ կը լարէին, ու կը խնդային, ու կը ցատկէին, ու կը պարէին.

Այդ փայտէ մարդերուն հոյլին մէջ կուգային մտնել երբեմն աւելի արտառոց էակներ, սիլ մը, թուարծի, լուսնաթաթ ու աճեղամասունք, որ զարմանալի համերաշխութեամբ կը տակար անառակ Փանթօշներէն միայն չարաճճի խաղերուն. կմախք մը, ճշմարիտ մարդկային կմախք մը, որ միակ տխուր խաղը կը կազմէր այդ զուարթութեանց փայլուն համերգութեան մէջ, և որ, տրտմաթախիծ երաժշտութեան մը թրթռումներով, կուգար ժանտատեսիլ պար մը պարել, մահո՜ւ պար, դանդաղ, չարագուշակ պար մը.

Եւ ապա յանկարծ տեսարանը կը փոխուէր, և ցնորական պատկերներ երեւան կ՚ելնէին, շլացուցիչ ելեքտրական լոյսով մը լուսաւորուած. ովկիանոսին խորութիւններն էին որ կը պարզուէին և որոնց հեզուկ թափանցկութեան մէջէն կը նշմարէինք հրէշային գազաններու ելեւէջը, բիւրագալար ու երբնամորթ օձերու փաղփուն օղակները, արեւնաբոր պոլիպոսներու քսմիելի թաթերը, կոկորդիլոսներու վիրապային երախներն, ու խայտարղէտ ձուկերու խուսափուկ հոյլերն, ու նաւի բեկորներ, ու ընկղմեալ մարդերու դիակներ, փտտած կմախքներ, ջախջախեալ անդամներ, ամբողջ արշաւիրքն և ամբողջ գանձերը, ամբողջ փայլն և ամբողջ խաւարն ստորանդնդային այն աշխարհաց.

Եւ ահա նորէն կ՚աներեւութանար տեսարանը գոգցես մոգական ազդեցութեան մը հրամանովը, և կը փոխադրուէինք Հազար և մի գիշերաց պերճափառ մէկ դղրախտը, ուր դիցուհիներ, կամ, արեւելեան բառով, հուրիներ կը շրջէին լուսեղէն մթնոլորտի մը մէջ, ու կը վերանային, ու կը ցնդէին խունկի մը պէս որ տաճարին մէջ կը բարձրանայ.

Եւ բոլոր այս խաղերն, այս տեսարաններն, այս սիրուն ու զուարթ էակներն և իրենց անմեղ չարաճճիութիւնները, բոլոր այդ նուագներն ու փոփոխութիւններն, այդ հրաշալի պատկերներու ամենքն ալ այնչափ գերմարդկային հրապոյր մը ունէին որ մարմնացած երազ մը կը կարծէի որ մեր աչքերուն առջեւ այդպէս հրեղէն աշխարհներ կը պարզէր. կը թուէր ինծ թէ հեռաւոր մոլորակի մը մէկ մասն էր այն որ հսկայ հեռադիտակի մը մէջէն կ՚երեւէր մեզ, իր բիւրերփնեան դաշտերով և իր ոստոստուն խոլ էակներով.

Եւ որովհետեւ ամէն բանի մէջ, և մանաւանդ ամէն բանի վերջը քիչ մը փիլիսոփայութիւն պէտք է խառնել, իմ մտքէս ալ կանցնէր, այդ տեսարանները դիտելով, բաղդատել այդ մարդկային ծաղրանկարները մեզ՝ իրական մարդոցս հետ. և ինծ կը թուէր թէ չափազանց վեր չէինք անոնցմէ, որովհետեւ զմեզ ալ անծանօթ զօրութիւն մը կը խաղցնէ շատ աւելի ընդարձակ և մթին տեսարաններու մէջ, շատ աւելի դառնալուր երաժշտութեամբ մը. ահեղ մեքենագործ մը, Ճակատագիրը, Դիպուածը, կամ Աստուած, ով որ կ՚ուզէք, մե՛զ վերջապէս, անզգաք, անծանօթ զօրութիւն մը. Եւ ո՛վ գիտէ, կ՚ըսէի, թէ աւելի երջանիկ չեն այդ փայտէ էակներն որք իրենց ցուրտ յանցին մէջ չունին այն կարմիր մսի կտորն, այն արիւնոտ զգայմանց փոքր տնկերքն որուն մէջ վտարուած ովկէան մը կը գոռայ.

ՖԱՆԹԱԶԻՕ

ՋՐԱԲՈՒԺԱԿԱՆ ՀԱՍՏԱՏՈՒԹԻՒՆ ԲԵՐԱՅԻ

Մայրաքաղաքիս մէջ հրատարակուող Մէտրէտս-Զմէր-ւէրդֆէ հանդիսին մէջ կը կարդանք.

Այն խօսումն համեմատ զոր ըրած էինք մեր ընթերցողաց, վերջերս այցելեցինք Բերայի Ջրաբուժական Հաստատութիւնը զոր մանրամասնաբար աչքէ անցուցինք. Մեր համակրելի աշխատակից Տոքթ. Սիոթիս, տնօրէն այդ հաստատութեան, հաճեցաւ ինք անձամբ առաջնորդել մեզ. Բերայի Ջրաբուժական հաստատութեան ունեցած առաջին եւ մեծագոյն առաւելութիւնը սա է որ ուղղակի բժշկի մը տնօրէնութեան ներքեւ կը գտնուի, առանց դիտաւորութեան անտեղեակ անձանց միջամտութեան. Ուստի նախ եւ առաջ կարելի է ապահով ըլլալ թէ առեւտրական կամ այլ ո՛ր եւ է նկատումներ զոհուած են բժշկական եւ առողջապահական խնամոց, որք կը տրուին ո՛չ միայն հիւանդաց, այլ եւ հիւանդ չեղողներուն. Ասկից զատ, Տր. Սիոթիս ուզած է Եւրոպիոյ համանման հաստատութեանց մէջ ի գործ ածուող ամէնէն աւելի կատարելագործեալ եւ նորագոյն գործիներ գործածել Բերայի Ջրաբուժական բաղանեաց մէջ, ինչպէս նաեւ խցիկներու ներքին կարգադրութիւններն այնպիսի ձեւով մը ընել ուստից մեծապէս օգտուին իր յաճախորդք, հիւանդ ըլլան կամ ոչ.

Այդ գործիներու մէջ ամենէն աւելի մեր ուշը գրաւեցին սկովտիական երկու տուշեր, որոց միջոցաւ կարելի է յաջորդաբար տաք եւ պաղ ջրի ցայտումներ ունենալ միեւնոյն գործիով. Հաստատութիւնը նմանապէս ձեռք բերած է Սէյր-Շարքոյի մէկ գործին՝ հիւանդներ կախելու համար, ջրաբուժական նորագոյն դրութեան մը համեմատ, ինչպէս նաեւ ուրիշ գործիներ զորս երկար կըլլայ թուել այստեղ.

Գալով ներքին բաժանմանց, ծծմբային բաղանեաց համար երկու խուցեր կան, բոլորովին անջատ, որոց միոյն մէջ հիւանդը լոգարան կը մտնէ եւ միւսին մէջ կրնայ հանգստանալ ծծմբային բուրումներէն հեռի. Ասկից զատ, իւրաքանչիւր անձի լոգանալէն յետոյ, լոգարանք ամբողջովին կը մաքրուին հականեխական դրութեամբ. Նաեւ չորարան (sechoir) մը հաստատուած է, թրջած վիճակի մէջ եկող անձանց հագուստներն ու ճերմակեղէնները չորցնելու համար.

Շփման (massage) դրութիւնն եւս շատ լաւ կերպով հաստատուած է. Արդէն, հազիւ քանի մը ամիս կայ որ Տր. Սիոթիս ստանձնած է Ջրաբուժական հաստատութեան տնօրէնութիւնը, և զարմանալի է որ այսքան քիչ ժամանակի մէջ զայն հիմնովին վերակազմել յաջողած է. Ցարդ ելի բժիշկը կ՚աշխատի տակաւ առ տակաւ անդ ներմուծել Ջրաբուժական դրութեան բոլոր կատարելագործութիւնները.

Նկատողութեան արժանի է սա կարեւոր պարագայն թէ, Հաստատութեան գներն զգալապէս զեղչուած են և թէ աղքատներն իսկ կրնան օգտուիլ մասնաւոր սակագնէ մը.

Վերոյիշեալներէն կ՚երեւի թէ Բերայի Ջրաբուժական Հաստատութիւնը, շնորհիւ իմաստուն տնօրէնութեան Տոքթ. Սիոթիսի, կրնայ բաղդատուիլ Եւրոպիոյ համանման լաւագոյն հաստատութեանց հետ, և թէ Պոլսեցին այլեւս պէտք չ՚ունի տեղէն երերալու, նոյն իսկ եթէ ջրաբուժական դրութեամբ դարմանուելու կարօտ ամենէն աւելի կնճռոտ վիճակի մը մէջ գտնուի. Չմոռնանք աւելցնելու թէ ի մօտոյ այդ հաստատութեան պիտի կցուի ելեկտրա-ջրաբուժութեան խուց մը, գիտութեան վերջին գիւտերուն համաձայն.

Մայրաքաղաքիս բժիշկները պարտին իրենց պաշտօնակցի այս հաստատութիւնն յանձնարարել ո՛չ միայն հիւանդաց, այլ և ամեն անոնց— և այսպիսիք բազմաթիւ են ի մեզ— որք կուզեն խնամ տանիլ իրենց մարմնոյն.

ԻԼԱՆ

ՇԻՐՔԷԹԻ ԽԱՅՐԻՅԷ

Միւթատ բօսթալար խարիճինտէ օլարագ իշլը էկսպր չիթտատէ վուգուպուլան փուրթմանայը հավալարտա եօլճըլարըն գարշու առան գարշուեա րահաթ վէ էմնիէթ իլէ միրուրլէրինի թէսհիլ վէ թէկմին մագսատը իլէ Թըշրինի սանինին օն պէշինճի Բէրշէմպէ կիւնինտէն իթիպարէն աթիտէ մուհարրէր բօսթալարըն պէհէր կիւն իճրա օլընաճագը Շիրքէթի Խայրիէ թարաֆընտան իլան օլունըր.

Ս. Տ. ԻՆԻՇ ՎԱՊՕՐԼԱՐԸ

2 30 Արնավ. Չէնկ. Պէյլ. Օրթա. Գուզկ. Իսկ. Պէշի. Գապ Քէօբրի
5 15 Արնավ. Չէնկ. Պէյլ. Օրթաք. Գուզկ. Իսկ. Պէշիք. Գապա.
7 45 Արնավ. Չէնկ. Պէյլ. Օրթաք. Գուզկ. Իսկ. Պէշիք. Գապա.
10 — Արնավ. Չէնկ. Պէյլ. Օրթաք. Գուզկ. Իսկ. Պէշիք. Գապա.

ՉԸԳԸՇ ՎԱՊՕՐԼԱՐԸ

4 15 Քէօփրիւտէն Գապաթ. Իսկ. Պէշիք. Գուզկ. Օրթաք. Պէյլէր. Չէնկ. Արնավուտ.
6 15 Գապաթաշտան Իսկ. Պէշիք. Գուզկ. Օրթաք. Պէյլէրպէյի. Չէնկ. Արնավուտ.
8 45 Գապաթաշտան Պէշիք. Իսկ. Գուզկ. Օրթաք. Պէյլէրպէյի. Չէնկ. Արնավուտ.
11 — Գապաթաշտան Պէշիք. Իսկ. Գուզկ. Օրթաք. Պէյլէրպէյի Չէնկէլքէօյ Արնավուտքէօյ.

ԻԼԱՆ

ՇԷՀՐ ԷՄԱՆԷԹԻ

Բուսուրմաթ էմանէթը ճէլիլէսինճէ անթըրբօ ինշասը իչուն միւպայաասընա լիւզում կէօրինէն վէ Պաղչէ Գաբուսընտա Շէյխ Մէհմէտ Բիլանի մահալլէսինտէ եալը քէօշկի ճատտէսինտէ պուլունան օն իկի վէ օն պէշ նումէրօլը մաղազա իլէ գահվէխանէյէ 1540 վէ 25 վէ 27 նումէրօլը սալաշխանէ թէֆէրրիւաթ 1250 վէ 32 վէ 34 վէ 36 նումէրօլը 3 պապ տիւքքեանըն 1210 վէ 38 նումէրօլը ֆուրընը տիւքքեանընըն մէճմուընա 550 ատէտ օսմանլը իպլիւք ալթունը գըյմէթ թագտիր օլընտըղը իսթիխլալ գարարնամէսինէ թէվֆիգէն թէշքիլ իտիլէն հէյէթէ թարաֆընտան պա մազպաթա իֆատէ օլընմասընա վէ մէզքիւր գարարնամէնին 8 ինճի մատտէսի հիւքմինէ պինաէն տալիպլէրի պէլէտիյէ դաիրէսինէ վէ էմլաքը մէզքիւրէնին մինասիպ մահալլէրինէ խարիթալարը եափըշտըրըլմըշ իտուկի իլան օլունուր.

Ֆի 12 Թըշրինը սանի 306 837

ԻԼԱՆ

ՕՐՄԱՆՎԷ ՄԷԱՏԻՆ ԻՏԱՐԷԻ ՈՒՄՈՒՄԻԷՍԻ

Իսթամվէնտիւկար վիլայէթի ճէլիլէսի տախիլինտէ Գարասի սանճաղընտա Բէյմէր Եարխիմտա գազասընտա Միւհաջմ Գարա Տէրէ վէ Իսլամլար վէ Տէկիրմէն Նամ միրի օրմանըն ճէնուպ թարաֆընտան Մատէն Տաղը վէ Թէփէ վէ Գարթալ Թէփէսի վէ չիմալ ճիհէթլէրինտէն Այնալը Վիրան գարիէսի վէ Սարը Թէփէ վէ զարգ թարաֆընտան Երիգ Տէրէ վէ Գուրուճա Օլուգ վէ չարգ թարաֆընտան Մատրա տաղը իլէ Քէմանկիւր վէ Գըզըլ Թարլա հուտուտլարը տախիլինտէ մուգատտէմա թիճարան վէ սաիրէ թարաֆլարընտան քէսիլէն էշճարըն քէօգ վէ տալլարընտան վէ թապէթի իլէ գուրումուշ վէ րիւզկեարտան տէվրիլմիշ օլան ազաճլարտան վէ սաթհ զէմինէ տէօքիւլէնլէրտէն պիր պուչուք չէքի օլան 9 ալթը զարֆընտա վէ միւթէատտի 3 թագսիթտէ լիրայի օսմանի 100 ղրուշ հիսապը իլէ այնէն վէ նագտէն լիրա օլարագ Օրման վէ Մաատէն իտարէսի ումումիյէսի վէզնէսինէ թէսլիմ վէ իթա գըլընմագ վէ սէնէյի հալիէ քեանունու էվվէլինին պիրինճի կիւնի կիւնի քարարը մուգավէլէսի վէ պիր հաֆթա զարֆընտա 100 լէ 3 գաթը գապուլ իլէ իհալէսի իճրա գըլընմագ վէ քեֆիլի մութէզէլլիմ օրման նիզամնամէսի իլէ օլպապտէ թանզիմ վէ թէսպիթ գըլընաճագ շարթնամէ աշագըտա թափսիլ օլունմագ իւզրէ 2500 ճէտիտ գանթար չամ գապուզը պուրալարա վէ մահալլընա մէվզուի գըլընմասը ... իլէ պէրապէր Տէրսաատէթտէ Մալիէ Նէզարէթի ճէլիլէսի տայիրէսինտէ Օրման վէ Մաատէն իտարէի ումումիյէսինէ վէ մահալլի իլէ Միւզայէտէ մէճլիսինէ մէզքիւր օրման միւֆէթթիշլիկինէ միւրաճաաթ իթմէլէրի իլան օլունուր.

Ֆի 12 Թըշրինը սանի 306 597

Բէյ-

Գասթամունի վիլայէթի տախիլինտէ քեային Ամասրա միրի օրմանլարընտան Թարթինի ինհալէսինտէն իթիպարէն 9 այ միւտէթ զարֆընտա գաթթ վէ իխրաճ օլունմագ վէ պէտէլլէրը մէճմուասընըն հիյնի ինհալէտէ բէշինին վէ տէֆաթէն լիրայի օսմանի հիսապը ղրուշ հիսապը իլէ, այնէն վէ նագտէն օրման վէ մաատէն իտարէի ումումիյէսի վէզնէսինէ թէսլիմ վէ իթա գըլընմագ վէ սէնէյի հալիէ քեանունու էվվէլինին պիրինճի կիւնի քարարը մուգավէլէսի վէ պիր հաֆթա զարֆընտա իւզէրէ իւչ գաթը գապուլ իլէ ինհալէսի իճրա գըլընմագ վէ քեֆիլի մութէզէլլիմ օրման նիզամնամէսի իլէ օլպապտէ թանզիմ վէ թէսպիթ գըլընաճագ շարթնամէ աշագըտա թափսիլ օլունմագ իւզրէ ... ճէտիտ գանթար չամ կէօվէնի գաթթ օլունան իշպու ... մահալլընա մէվզուի գըլընմասը իլէ պէրապէր Տէրսաատէթտէ Մալիյէ Նէզարէթի ճէլիլէսի տայիրէսինտէ օրման վէ մաատէն իտարէի ումումիյէսինէ վէ մահալլի իլէ միւզայէտէ մէճլիսինէ մէզքիւր օրման միւֆէթթիշլիկինէ միւրաճաաթ իթմէլէրի իլան օլունուր.

Ֆի 13 Թէշրինի սանի 306 597

Արտօնատէր Ս. ՏԱՄԱՏԵԱՆ

ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԱՐԵՒԵԼՔ ԼՐԱԳՐՈՑ

ՕՍՄԱՆԵԱՆ ՀԱՆՐԱՅԻՆ ՔՈՆՍՈԼԻՏԷ ՊԱՐՏՔ

1881 Դեկտեմբեր 8|20 ի կայսերական Իրատէով Թողեալ հասոյթք

Թ. ՏԱՐԵՇՐՋԱՆ–ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ 1890

ՀԱՍՈՅԹՔ	Զուտ հասոյթ գաւառ. վարչ. Դրուշ		Ընդհ. տնօրէնութեան կողմէ վճարեալ ծախք Դրուշ		ԶՈՒՏ ՀԱՍՈՅԹՔ Գաւառական եւ կեդրոնական վարչութեան Դրուշ		Օսմ. ոսկի		Նախորդ ամիսներէն Օսմ. ոսկի		Գումար մինչեւ 1890 Հոկտ. 31 Օսմ. ոսկի	
Վեց ապահովեալ հասոյթք: Ծխախոտ (յետնեալ տրոց գանձում), Աղ, Դրոշմ, Ոգելից ըմպելիք, Ձկնորսն, Մետաքս	9,511,237	52	250,404	51	9,260,833	01	90,389	47	570,567	85	660,957	32
Տասնորդ: Հասոյթք Րէժիէն	...		...		...		...	...	562,500	...	562,500	...
Զանազան դիտուած հասոյթք: Հարկ Պուլկարիոյ փոխանակեալ ծխախոտի տասանորդէն առնուելիք 100,000 Օսմ. լիրայով՝ մինչեւ ցորչափ յիշեալ հարկին	315,287	48	...	...	315,287	48	3,125	71	68,214	71	71,340	42
Յաւելեալ Կիպրոսի հասութից փոխանակեալ ծխախոտի տասանորդէն յաւելուածով, կամ Մաքսատան վրայ փոխանակագրէ գոյանալիք 130,000 Օսմ. լիրայով	...		...		...		...	...	51,298	...	51,298	...
Արեւելեան Ռումելիի տարեկան հարկէն	(1)2,533,772	...	...	...	2,583,772	...	25,337	72	76,013	16	101,350	88
Թեմպէքիի տուրք, Մաքսատունէն փոխանակագրով վճարելի	...		...		...		...	...	25,000	...	25,000	...
Սերպիոյ, Գարատաղի, Պուլկարիոյ և Յունաստանի բաժին ինկած պարտք	...		...		...		...	...	...	...	...	...
Գումար	12,360,297	...	250,404	51	12,109,892	49	118,852	90	1353,598	72	1472,446	62
Զանազանք: Պատրաստ դրամներէ առնուած շահ	...		...		...		...	...	...	...	...	...
Լումայափոխ (աժիօ) դրամոց փոխանակութեան վրայ	...		...		...	...	+ 130	96	— 141	45	— 10	49
Ընդհ. գումար	12,360,297	...	250,404	51	12,109,892	49	118,983	86	1353,452	27	1472,436	18

	Դրուշ		Օսմ. ոսկի		Օսմ. ոսկի	
Վճարեալ գումարք կայսերական Իրատէին 10 և երկու յօդուածներով նախատեսեալ արժեթղթերուն ի հաշիւ			295,000	...	...	...
Քօնսօլիտէ պարտուց տոկոսին համար Եւրոպա ղրկուած և Կ. Պոլիս վճարուած գումարք			1036,405	61	...	...
Օսմանեան Ընդհանուր Պարտուց Վարչական խորհրդին ընդհանուր ծախք			18,988	36	...	...
Օսմ. կայսերական Պանքան գրուած ոսկեդրամ			104,597	85	...	...
» » » փոխանակելի դրամ	1,791,210	39	17,440	87	...	...
Կեդրոնական վարչութեան սնտուկին մէջ ոսկեդրամ			...	...	...	...
» » » փոխանակելի դրամ	392	30	3	94	...	...
					1472,436	18

Ի Դիմաց Վարչական Խորհրդոյ

Վաւերացեալ ճշդութիւնն ըստ տումարաց — Նախագահ (Ստ.) Վ. ՔԱՅԼԱՐՏ

Խորհրդական Պատուիրակ (Ստ.) ԿԷՐԼԻՒ

Կ. Պոլիս, 3/15 Նոյեմբեր 1890 (Կնք)

(Կնք)

PHŒNIX FIRE OFFICE

ԱՌԱՋՆԱԿԱՐԳ ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ

ՏԱՐԵԿԱՆ ՀԱՍՈՅԹ Անգղ. Ոսկի 1,000,000　**"ՖԻՆԻՔՍ"**　Հիմնեալ ի Լոնտոն յամին 1782

ՓԻՆԻՔՍ, հիմնեալ աւելի քան մի դար յառաջ, սոսկ հրդեհի ապահովագրութեան ընկերութիւն մ'է՝ որոյ բաժնետէրք Անգղիոյ ամենահարուստ և հանրածանօթ դրամատէրքը են՝ ունենալով անսահման պատասխանատուութիւն ։

ՖԻՆԻՔՍ ընկերութեան աշխարհահռչակ առատաձեռնութեան մի գլխաւոր ապացոյցն է 17,000,000 Անգղ. ոսկւոյ գումարն զոր ցարդ վճարած է հրդեհի վնասուց համար ։ 27

ՖԻՆԻՔՍ ընկերութիւնն կ'ապահովագրէ ընդդէմ հրդեհի և կայծակի՝ կալուածք, կարասիք և ապրանք՝ յոյժ նպաստաւոր պայմանօք և միջնորդութեամբ ստորագրելոյս, որք ունին լիազօր իշխանութիւն կարգադրելու անմիջապէս մեր ապահովագրելոյ կրած վնասներն ։

Հ. ՍՈՒԱՆ և ԸՆԿ. ընդհ. գործակալք Կ. Պոլսոյ, Պուլկարիոյ և Սեւ ծովու եզերաց Թիւ 12, Սանտալճը խան, Ղալաթիա, Աւստրիական Թղթատան վերեւ ։

HAMBURG MUNICH UNITED

ՀԱՄՊՈՒՐԿ եւ ՄԻՒԻՆԻԽ

ՄԻԱՑԵԱԼ

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆՔ ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ

Դրամագլուխ	ֆրանք	8,000,000
Պահեստի դրամ ցվերջ յունիս 1889	»	5,604,722
Տարեկան հասոյթ » »	»	12,773,779

Ընկերութիւնքս ՓՈԽԱԴԱՐՁ ԵՐԱՇԽԱՒՈՐՈՒԹԵԱՄԲ կ'ապահովագրեն մթերանոցներ և բնակութիւններ և սոցա մէջ գտնուած վաճառքներ և կարասիներ խիստ չափաւոր սակագնօք ։

Լիազօր ներկայացուցիչ Կ. Պոլսոյ

ՖՐԱՆՔՖՕՐԹՈՒԱՋ

ԾՈՎԱՅԻՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Դրամագլուխ ֆրանք 6,250,000　　Պահեստի դրամ ֆրանք 1,270,300

Ընկերութիւնս կ'ապահովագրէ շոգենաւուց և առագաստանաւուց վրայ բեռցուած վաճառքներ, ինչպէս նաև Թղթատարական և փոխադրական ընկերութեանց յանձնուած թանկագին նիւթեր և դրամ պարունակող ծրարներ խիստ նպաստաւոր պայմանօք և սակագնօք ։ Սոյն նիւթերու վրայ մեծաքանակ գումարներ կարենալ ապահովագրելու համար Ընկերութիւնս միացած է եւրոպեան 13 լուրջ ապահովագրական հաստատութեանց հետ որոց դրամագլուխն ու պահեստի դրամն է Աւելի քան 100,000,000 ֆրանք

Լիազօր ներկայացուցիչ համայն Թուրքիոյ

ԳԱՌՆԻԿ ԱՍՏՈՒԱԾԱՏՈՒՐ, Պոլիս, Պահչէ-Գաբու, Անանիատիս խան. 38

La Maraviglia

ՄԱՐԱՎԻԼԻԱ

ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՎԵՐԱՆՈՐՈԳԻՉ

Առանց կը ծեփ խորշոմներն և ... կերպով յառաջ եկած ... Կ'անհետացնէ ծակի նշանները, ցաները, ...

... համար ...

Թուրքիոյ համար ներկայացուցիչն է Գ. Փ. Պեյլիս, ... խան, Պոլիս ։ ... 33

ՊՈՒՏԱՊԷՇԹԻ ՄԱՔՐՈՂԱԿԱՆ (ՀՈՒՆԳԱՐԻԱ) ԱՂԲԻՒՐ

1885ին Հունգարիոյ Մայրաքաղաքի Տիեզերական Ցուցահանդէսին մէջ յառաջդիմութեան, մրցման կարողութեան եւ արտածման մեծ միտալի արժանացած է, ... ցուցահանդէսին ... նշանակած էին իբր առաջին մրցանակ մաքրողական հանքաջրոց համար։

Այս աղբիւր մեծագոյն մրցանակներն պատուուած է իւր ցուցահանդէսի մէջ. կը փայլի նոյն ... եւ արծաթեայ միտալներով. բայց առաւել բժշկական աշխարհին համբաւուն կը վայլէ իբր ազդեցութեան և անվտանգութեան զարմանալի կարողութեան համար։

ՖՐԱՆՍՈՒԱ-ԺՕԶԷՖ աղբիւր վերջերս գրուած է ... բժշկական Ակադեմիայէն և Լոնտոնի համբաւաւոր Լընտըն-Հօսբիթալ հիւանդանոցէն. բաց աստի, այս ջուրն ամէն առաջին փորձով կը յայտնէ ինքզինքը։ Այս ջուրին վրայ ... բժիշկներ ... կը տրուին այս ջրին բոլոր մեծ բանակներու, գլխաւոր գեղատանց և ... գրասենեկին մէջ։

Նմանօրինակ ուրիշ ջրերու հետ շփոթութեան առաջքն առնելու համար, խոհեմութիւն է միշտ փնտռել «Ֆրանսուա-Ժոզէֆ» մաքրողական ... նշանը որ կը գտնուի ամէն շիշերուն վրայ։

ԳԱՐՄԱՏՆԵՑԻՔ ՄԻՆՉ ՋՈՒՐՆ

FRANÇOIS JOSEPH

ՊՈՒՏԱՊԷՇԹ (ՀՈՒՆԳԱՐԻԱ)

... նմանը ... մաքրողական ...

ԱՄԷՆ ՏԵՂԵՐ ԿԸ ԾԱԽՈՒԻ

Կը գտնուի Տ. և Մ. Մէզիրի և Ս. Փրիսքի... Պոլիս, Ս. Պողոսեանց և Ա. Թիլիբի Ղալաթիա, ... Թուրքիոյ համար գործակալն է Փ. Յ. Պէյլիս, ի Պոլիս ։ 34

ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ՍԱՄՈՒԷԼԵԱՆ եւ ԸՆԿ

45, ՂԱԼԱԹԻԱ — ՓԼՕՅԻՒՔ ՄԻԼԼԷԹ ԽԱՆ 45.

Բ ՀԱՐԿ. ՕՍՄԱՆԵԱՆ ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ԹՂԹԱՏԱՐԱՏԱՆ ՎԵՐԵՒ

ԱՄԷՆ ՏԵՍԱԿ ԺԱՄԱՑՈՅՑՔ

Պատի, Գրպանի, Ոսկիէ, Արծաթէ, Մետաղէ

ԳՈՀԱՐԵՂԷՆՔ

Պատիւ ունինք ծանուցանել իւր յաճախորդաց, որ առեւտրական այս ճիւղին եղանակին բլլալուն, իւր ապրանաց մթերքն ճոխացուցած է ։ Ուստի կը խնդրէ այն յաճախորդներէն որք պէտք ունին ժամացոյցի, գոհարեղինաց, գիտեն սոյն վաճառատունն և օգտուին այս ապրանքներէն, որք եւրոպիոյ լաւագոյն գործարաններէն բերուած են, և որոց ճաշակը, քաշը և ընտրութիւնը կ'արդարացնեն այն համեմատաբար համեստ գինն որով ի վաճառ հանուած են ։

ՄԻԱՊԱՂԱՆԱԿ ԵՒ ՓՈՔՐԱՔԱՆԱԿ

Վաճառատունս մասնաւորապէս կը յանձնարարէ, մետաղի վրայ ոսկի գաբլամա ժամացոյցի շղթաներ եւ այլն, որոցմէ ունի մի սեթոգ բուն Բարիզի ապրանք ։ 204

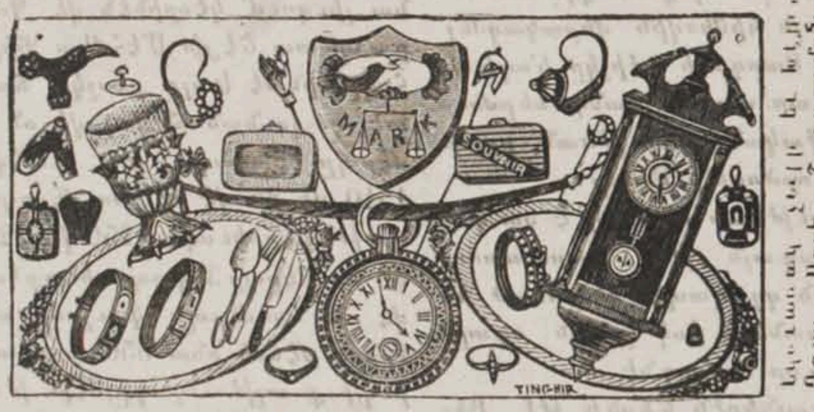

ԵՌԱՑԵԱԼ ԱՆԹԻԲԻՈՒԻՆ

ԼԸ ԲԷՏՐԻԷԼԻ

ԸՆԴԴԷՄ ՓԼԱՌԻ ՑԱՒԵՐՈՒ ԾՈՎԷ ԲՌՆՈՒԵԼՈՒ

ՓԵՐԱԶԱՆՑ ԴԱՐՄԱՆ ԻՆՖԼՈՒԷՆԶԱՅԻ ԵՒ ՏԱՆԿԻ

Ասիա Գաւառներէն կը փարատէ գեղին գործածութեան յառաջ բերած խիթերն և ... խառնուրը ։

ԼԸ ԲԷՏՐԻԷԼ ԵՒ ԸՆԿ. ի Բարիզ, եւ դեղատանց մէջ ։ 852

ՔԱՈՒՉՈՒԿ ՄՈՒՃԱԿ

(ԼԱՍՏԻՔ)

NORTH BRITISH RUBBER Co EDINBURGH　　NORTH BRITISH RUBBER Co LIMITED TRADE MARK EDINBURGH

ՀԱՆՐԱԾԱՆՕԹ ՆՈՐԹ Հ ՊՐԻԹԻՇ ՐԱՊԸՐ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

Մեր յաճախորդներու փափաքանաց համաձայն, մեր այս տարուան քաուչուկէ մուճակներն, որք իրենց վրայ իբրեւ նշան կշիռ մը կը կրեն, խիստ ճաշակաւոր, նուրբ և հաստատուն շինուած են նոր ձեւով ։

Պոլսոյ հրապարակին վրայ երկար ատենէ ի վեր ճանչցուած է թէ մեր քաուչուկէ մուճակները կը գերազանցեն քան տարին ի վեր գործածուած բոլոր մուճակները ։

Մեր մուճակներու ներքին կողմը կշիռի մը և արտաքին կողմն ալ առիւծի մը պատկերը դրոշմուած է իբրեւ նշան ։ Կը վաճառուին ի Պոլիս Սուլթան Համամ աղբիւրի մօտ Սեպուհ աղա Տէմիրճեանի թիւ 47 և 49 խանութն և բոլոր քաուչուկէ մուճակ վաճառողներու քով ։ Կեդրոնատեղին է ի Պոլիս, Պահճէ Գաբու, Գոճամուստաֆա? ... խանի ճորճի Կիտրոլի Թիւ 13 մթերանոցը ։ 167

MERVEILLEUSE DÉCOUVERTE!

Plus d'ASTHME, Plus de SUFFOCATIONS

Les Papiers, les Poudres, les Cigarettes, à base de narcotiques, calment momentanément vos souffrances épouvantables, mais vous tuent sûrement.

ASTHMATIQUES!

Le SEUL CURATIF de l'ASTHME, Le SEUL REMÈDE INOFFENSIF qui GUÉRIT, c'est la

LIQUEUR DE L'ÉTOILE

du Chimiste Lantes, perfectionnée et préparée par Mario LECHAUX, Phn-Chim., 164, r. Ste-Catherine, BORDEAUX

Une intéressante Notice, contenant tous les renseignements sur la médication et de nombreuses attestations de son efficacité, est envoyée gratis et franco à tous ceux qui la demandent

DÉTAIL: Dans toutes les bonnes Pharmacies.

COMP RUSSE

DE NAVIGATION A VAPEUR ET DE COMMERCE

ՌՈՒՍԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՆԱՒԱՐԿՈՒԹԵԱՆ ԵՒ ԱՌԵՒՏՈՒՐԻ

Շաբթուան երթեւեկութիւնք

Օր	Նոյ. Ժ. Ը. Ե.	Երթ-ալ	Ուղեւոր
Բշ.	12 24	Եր.	Օտեսա
Գշ.	13 25	5 Եր.	Աղեքսանդրիա
Դշ.	14 26	10 Առ.	Անատոլու
Դշ.	14 26	10 Առ.	Սեվաստոփոլ
Եշ.	15 27	2 Եր.	Օտեսա

Մանրամասն տեղեկութեանց համար դիմել առ Գործակալութիւնն Ռուսական ընկերութեան ի Թիրեա Գաբու ։ 26

ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ ԳԱՒԼՃԵԱՆ ԵՒ ՊԼՈՒՄՊԵՐԿԻ

Ղալաթիա Պէօյիւք Միլլէթ խան, միհաղղ. Թղթատարատան վրայի յարկը, և ի Զմիւռնիա Խվանճէլիքի փողոց թիւ 59

Այս նշանաւոր գործատունն, որ արժանաւոր համբաւ մի առած է ի մեզ, այս ամրան եղանակին առթիւ իւր վաճառքներու քանակութեան վրայ յաւելցուց մի կերպ, որ արդէն բազմաթիւ է Ֆրանսական, Անգղիական, Գերմանական եւ Պելճիական բերքերու զանազան տեսակներով։

Հետեւաբար իւր բուն գործարանին ապրանքներուն վրայ որք են՝ օտար համար ամէն տեսակ ճերմակեղէններ, բամպակ, կերպասեղէնք, բանկա, փուռէ, թաշկինակ, սեղանի պիտոյք, շապիկ, շապկընկեր, ..., ֆլանել, ... օրիորդաց և փոքր աղջկանց համար զարդագրեաններ, աւելցած է ուրիշ տեսակ անթիւ նիւթեր բոլորն ալ ընտիր տեսակէ ։

Հաստատուկոյ զարմանալի կը գտնէ մանուանդ այն վայելչութեան և զանազան տեսակ վերարկուներն և ճաքէթներն կանանց օրիորդաց և տղայոց, որք բոլորն ալ վերջին նորաձեւութեան համեմատ ճաշակով ու չքեղութեամբ յօրինեալ են ։

Յաւելցուած մի բրած է նաև ապարուած զգեստներու պատրաստութեան նորաձեւութեան վրայ որ արդէն ճոխ է այնքան, և իւր ընդարձակ արհեստանոցին շնորհիւ կրնայ կատարելապէս գոհացնել բոլոր իւր յաճախորդները նոյն ճաշակին ու բազմանաց համեմատ ի գործ դնելով ինչ որ ապրանքներն ։ Կը գտնուի նաև մինչեւ 16 տարեկան տղայոց համար ամէն տեսակ զգեստներ բոլոր ձեւեր խիստ չափաւոր գներով ։

Կը ծախուին մեծ և փոքր քանակութեամբ ։

ՍԱԿԱՐԿՈՒԹԻՒՆ ՉԿԱՅ 188

ՄԵԾ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ ԹԷՅԻ

Կ. ՆԱՎՐՈՒԵԱՆ ԵՒ Յ. ԽՕՏԳՈՒՆԵԱՆ ԸՆԿ.

Կ. ՊՈԼԻՍ, ՊԱՀՉԷ-ԳԱՓՈՒ, ՃԷԼԱԼ-ՊԷՅ ԽԱՆ, Թ. 10

ԳՆԵՑԷՔ ՈՐՈՇ

THÉ ÉCONOMIQUE　ΤΕΙΟΝ ΕΙΚΟΝΟΜΙΚΟΝ　ԹԷՅ ԽՆԱՅՈՂԱԿԱՆ　MARQUE DÉPOSÉE

Երկար ժամանակէ ի վեր հաստատուած սոյն վաճառատուն, որ առ ինքն ուղղուած յանձնարարութեանց փութանակի կատարմամբ և գտած հաստատուած բազմաճիւղ յարաբերութեամբ արդէն մեծ համբաւ հանած է իրաւամբ կը վայելէ հասարակութեան համակրանքն, վերջերս ձգտելէն ընդ եղանակ և մեծ քանակութեամբ և զանազան տեսակ ազնիւ ու գերընտիր թէյեր, ինչպէս նաեւ այլ և այլ մեծութեամբ և ձեւերով նկարազարդ տուփեր (բանայիներով հանդերձ), որք փարիզի վերջին ցուցահանդէսին մէջ արժանացած են առաջին կարգի մրցանակի եւ գեղարուեստական մեդալ հրաշակերտներ կրնան համարուիլ. ի մէջի այլոց մեր արդի յաճախորդաց իբր նուէր ծառայելու գերազանց առաւելութիւնք ընծայելով ։

Վաճառատանս այցելու պատիւն ընող ամէն կարգի անձինք անհամաձայն գոհ պիտի մնան գնոց չափաւորութենէն և ամանութենէն ինչպէս նաեւ ժամուան առթիւ բերուած թէյերու ճաշակաւորութեան ընտրութիւններէն ։ 199

ՄՈԴԱԿԱՆ ՆԵՐԿ

Նոր գիւտ մազերուն գոյնը փոխելու համար մէկ երկու անգամէն, առանց ուրիշ նիւթի գործածութեան և կամ լուալու ։

ՇԱԳԱՆԱԿԱԳՈՅՆ ԿԱՄ ԲՆԱԿԱՆ ԿԱՏԱՐԵԱԼ ՍԵՒ

Բազկոցեալ միայն արմատներու և խառնուրդի հիւթէ. Սպիտակ կամ կարմիր մազերն անմիջապէս կը փոխուին պայծառ լուսանկարողայն կամ թանձր սեւի ։

Փորձը ցոյց տուած է թէ այս ներկն ո'րեւէ գերազանց է նմանօրինակ ուրիշ պատրաստութիւններէ ։ Իւր առաւելութիւնն է մազերուն ամենեւին բնական երեւոյթը տալ և ամենեւին ուղղագիր դիտող ի գերեւ հանել. կը կազդուրէ նաև մազերն. դիւրաւ կը մաքրէ թէպէտ կ'ամրացնէ և նոր աճ կուտայ մազերին սերմերին. Ուշադրութեամբ կարդալ ։

ԳՈՐԾԱԾՄԱՆ ԵՂԱՆԱԿ

Օրուան երկրորդ գործածէ առաջ և փոքր քանակութեամբ հեղուկին գնել ... մազերուն վրայ անցընել ... Այս գունը բոլ պահել մինչեւ որ հեղուկը չորանայ ։ Բոլոր մազերը մէկ չորնալէ ... Եթէ ուզուած գոյնը ձեռք բերուած է, ... մազերն մաքրելու համար կը ... գործածութեան պէտք ... Նոյն եղանակը գործածելու է մորութին և պեխերուն համար ։

Սան. Եթէ ուզուած գոյնը ձեռք չբերուի ... գործածութիւններէն ետք, ... ներկին մէջ թեթեւակի ... և ուզուած ... ։

ԿԵԴՐՈՆԵԼՆ ՉԳՈՒՇԱՆԱԼ

Միակ կեդրոնատեղի ԷՏՄՈՒՆՏ ԳԱՐՈՒԱՆԱ, ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՄԹԵՐԱՆՈՑ, Վաճառատուն Պահճականցեանի քով, կայարան Ղալաթիա-Նեշէլի Թրամվէյէ, Թիւ 95 և 97, Ղալաթիա ։ 601

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻՔ

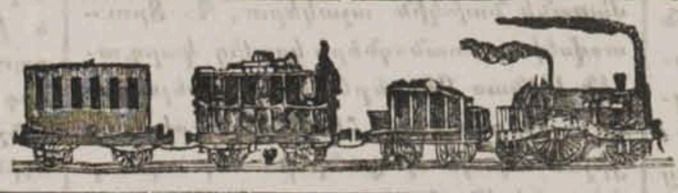

ԵՐԹԵՒԵԿՈՒԹԻՒՆ ՃԱՆԱՊԱՐՀՈՐԴԱՑ

ԳԻԾ Կ. ՊՈԼԻՍ—ԱԴՐԻԱՆՈՒՊՈԼԻՍ—ՊԵԼՕՎԱ

Կառախումբ Կ. Պոլսէն մեկնող	Արեւ. ճեպ. Թ. 2 Բշ. Եշ.	Կոխ. ճ. Թ. 4 Ամ. օր	Կոխ. խառն. Թ. 52 Ամ. օր	Կառախումբ Կ. Պոլիս եկող	Արեւ. ճեպ. Թ. 1	Կոխ. Թ. 3 Ամ. օր	Կոխ. խառն. Թ. 123
	Երեկոյ ժ. վ.	Երեկոյ ժ. վ.	Առաւ. ժ. վ.		ժ. վ. Բշ. Եշ.	ժ. վ.	ժ. վ.
Կ. Պոլիս ...մեկնում	7 20	8 15	7 50	Սելանիկ ...մեկնում		6 00	
Գում-գաբու			8 08	Ըսկիւպ		1 49	
Եետի-գուլէ			8 22	Վիեննա	8 25	00	
Մագրիգիւղ			8 39		Եշ. Ուրբ.		
Այաստեֆանոս			8 52	Պուտապէշթ	3 35	2 40	
Քիւչիւք-Չեքմէճէ			9 03	Պելկրատ	9 30	1 33	
Սպարթա-գուլէ			9 47	Նիշ	3 20	5 44	Բշ. Եշ.
Համամճեգյ		9 46	10 23	Սոֆիա	9 00	12 16	8 45
Չաթալճա			11 06		Տէ. Ուրբ.		
Գապաքճէ	9 30	10 46	11 45		Առաւ.	Երեկոյ	Առաւ.
Սինէքլի			12 51	Պելովա մկ.	12 40	3 57	1 00
Չերքեզքէօյ ժամանում		12 02	1 33	Սարամպէյ		4 15	1 30
Չերքեզքէօյ մեկնում		12 04	2 00	Թաթար Բազարճըք		4 42	2 10
Չօրլու	11 50	12 42	2 50	Ֆիլիպէ ժամ.	2 12	5 35	3 18
Մուրատլը—Քէօրքէօյ			3 38	Ֆիլիպէ մկ.	2 17	6 00	3 45
Սեյտլէր—Չիֆթլիք			4 09	Գաթմանիցա		6 21	4 10
Լիւլէ—Պուրկազ		2 19	4 49	Բուրգա	3 08	6 47	4 34
	Առաւ.						
Պապա—Էսքի	1 55	2 51	5 35	Եէնի Մահալլէ		7 12	5 47
Պապլը—քէօյ			6 16	Գայաճըք—Հասգէօյ		8 01	7 10
Ուզուն—Քէօփրի		3 57	7 05	Թըրնովա-Սեմենլի ժամ.	4 58	8 58	7 55
Գուլէլի—Պուրկազ		4 15	7 47				
Ուրլի			8 15				
Ադրիանուպոլիս ...ժամ.	4 14	5 09	9 00				
			Երեկոյ				Կոխ. խառն. Թ. 121 Ամ. օր
			Կոխ. խառն. Թ. 122 Բշ. Եշ.				Առաւ.
				Թըրնովա—Սեմենլի մկ.	5 00	8 42	8 42
			Երեկոյ	Հարմանլը ժամ.	5 24	9 06	9 15
Ադրիանուպոլիս ...մկ.	4 19	5 19	1 00	Հարմանլը մկ.	5 29	9 21	9 35
Գարաբէքյ			1 40	Մուստաֆա-Փաշա ժամ.	6 10	10 02	10 33
Մուստաֆա-Փաշա ժամ.	5 18	6 15	2 18	Մուստաֆա-Փաշա մկ.	6 15	10 17	10 53
Մուստաֆա-Փաշա մկ.	5 20	6 30	2 33	Գարաբէքյ			11 32
Հարմանլը ժամ.	6 4	7 12	3 32	Ադրիանուպոլիս ...ժամ.	7 09	11 15	12 10
Հարմանլը մկ.	6 9	7 27	3 48				Երեկոյ
Թըրնովա-Սեմենլի ժամ.		7 51	4 20				Կոխ. խառն. Թ. 51 Ամ. օր
			Կոխ. խառն. Թ. 124				Առաւ.
			Երեկոյ				
			4 45	Ադրիանուպոլիս ...մկ.	7 14	11 23	6 2
			5 45	Ուրլի			7 13
Թըրնովա—Սեմենլի մկ.		8 01	7 11	Գուլէլի—Պուրկազ (Պիւ. ֆէ)		12 19	8 25
Գայաճըք—Հասգէօյ		8 38	8 00	Ուզուն—Քէօփրի		12 38	8 59
Եէնի—Մահալլէ		9 27	8 35	Պապլը—քէօյ			9 40
Բուրգա	8 32	9 53	9 00	Պապա—Էսքի	9 36	1 30	10 33
Գաթմանիցա		10 20	9 50	Լիւլէ—Պուրկազ		2 13	11 10
Ֆիլիպէ ժամ.	9 21	10 42	10 50	Սեյտլէր—Չիֆթլիք			11 46
Ֆիլիպէ մկ.	9 31	11 2	11 22	Մուրատլը—Քէօրքէօյ			12 18
Թաթար Բազարճըք		11 58	Տէ. Ուրբ.	Չօրլու		3 48	1 16
Սարամպէյ ժամ.		12 28	1 52	Չերքեզքէօյ ժամ.	12 12	4 23	2 00
Սարամպէյ մկ.		12 24	12 00	Չերքեզքէօյ մկ.	12 17	4 30	2 25
Պելովա ժամ.	11 10	12 43	Գիշեր	Սինէքլի			3 18
	Առաւ.	Երեկոյ	Եշ. Ուրբ.	Գապաքճէ			4 03
	Տէ. Ուրբ.			Չաթալճա	1 57	6 11	4 50
Սոֆիա ժամ.	3 18	4 29	5 30	Համամճեգյ		6 47	5 51
Նիշ	8 20	10 04		Սպարթա—գուլէ			6 47
	Տէ. Ուրբ.			Քիւչիւք—Չեքմէճէ			7 06
Պելկրատ	2 48	4 48		Այաստեֆանոս			7 18
Պուտապէշթ	10 05	1 25		Մագրիգիւղ			7 43
Վիեննա	3 15	7 15		Եետի—գուլէ			7 57
	Տէ. Ուրբ.			Գում—գաբու			8 06
Ըսկիւպ		1 49		Կ. Պոլիս (Պիւ. ֆէ) ժամ.	4 00	8 15	8 43
Սելանիկ		9 55			Երեկոյ	Առաւ.	Երեկոյ

Սարայ ծնուած կառախումբները ... կը նշանակեն ... Ադրիանուպոլիս ժամանում ժ. 5 59 (Բ. Ե.) 6ե 15

ԳԻԾ ՍԷԼԱՆԻԿ—ԻՒՍՔԻՒՊ—ՍԷՐՊԻԱ

Կառախումբ Թ. 512/522 Սելանիկէն ամեն օր	Առաւ. ժ. վ.	Կառախումբ Թ. 523 Վիեննայէն ամեն օր	ժ. վ.
Սելանիկ (Պիւ. ֆէ) ...մկ.	6 00	Վիեննա մկ.	8 00
Թօփսին	6 33	Պուտապէշթ	2 40
Ամաթովօ	7 10	Պելկրատ	10 55
Քարասուլու	7 31	Նիշ	5 30
Կիւմենճէ	7 41		Առաւ.
Կեօրկէլի	8 17	Սկէֆչէ ...մկ.	10 40
Միրովճէ	8 51	Պուգամոֆչէ	10 55
Ստրումիցա	9 00	Պուգովից	11 23
Տէմիրգափու (Պիւ. ֆէ) ժմ./մկ.	9 32 / 9 ..	Վրէնյա	11 40
Քրիվոլագ	10 27	Ֆոտապանօֆչէ	12 03
Վ. Էնէճիլատ—Կրաւուկ	11 06	Կումանովօ	12 37
Քէօփրիւլիւ ...ժմ./մկ.	11 ..	Հաճելար	1 13
Զելէնիկօ	1. 03	Իւսքիւպ (Պիւ. ֆէ) մկ./ժմ.	1 49 / 2 01
	1. 51	Զելենիկօ	2 37
Իւսքիւպ (Պիւ. ֆէ) ժմ./մկ.	1 27	Քէօփրիւլիւ ...ժմ.	3 20
	1 49	Քէօփրիւլիւ ...մկ.	3 30
Հաճելար	2 29	Վ. Էնէճիլատ—Կրաւուկ	4 20
Կումանովօ	3 22	Քրիվոլագ	5 03
Ֆոտապանօֆչէ	3 53	Տէմիրգափու (Պիւ. ֆէ) ժմ./մկ.	5 37 / 5 52
Վրէնյա	4 21	Ստրումիցա	6 26
Պուգովից	4 33	Միրովճէ	6 35
Պուգամոֆչէ	4 57	Կեօրկէլի	7 19
Սկէֆչէ ...ժամ.	5 10	Կիւմենճէ	7 31
	Երեկոյ	Քարասուլու	8 01
Նիշ ժամ.	9 40	Ամաթովօ	8 24
Պելկրատ	4 48	Թօփսին	9 01
Պուտապէշթ	1 23	Սելանիկ (Պիւ. ֆէ) ...ժմ.	9 38
Վիեննա	7 15		Երեկոյ

ԳԻԾ ԻՒՍՔԻՒՊ—ՄԻՏՐՈՎԻՑԱ

Կառախումբ Թ. 622 Իւսքիւպէն Բշ. Գշ. Ուր.	Առաւ. ժ. վ.	Կառախումբ Թ. 621 Միտրովիցայէն Գշ. Եշ. Շբ.	Առաւ. ժ. վ.
Իւսքիւպ (Պիւ. ֆէ) ...մկ.	7 40	Միտրովիցա (Պիւ. ֆէ) մկ.	7 25
Էլէշան	8 47	Վուշիտռն	7 47
Քաչանիկ	9 42	Պրիշտինա	8 41
Վեռիզովից	10 52	Լիփլեան	9 36
Լիփլեան	11 45	Վեռիզովից	10 37
Պրիշտինա	12 37	Քաչանիկ	11 24
Վուշիտռն	1 23	Էլէշան	12 01
Միտրովիցա (Պիւ. ֆէ) ժմ.	1 40	Իւսքիւպ (Պիւ. ֆէ) ...ժմ.	12 54
	Երեկոյ		Երեկոյ

ԹԸՐՆՈՎԱ—ՍԷՄԷՆԼԻ—ԵԱՄՊՈԼԻ

Կառախումբ Թ. 322 Կիր. Գշ. Ուր.	ժ. վ. Առաւ.	Կառախումբ Թ. 321 Բշ. Դշ. Շբ.	ժ. վ. Առաւ.
Հաղորդակցութիւն գլխաւոր գծին կառախմբոց հետ. Սոֆիա Պելկրատ ժմ. Երկուշաբթի Ուրբաթ Սարամպէյն ժմ. կիր. Կ. Պոլիս-Կ. Պոլսոյ ժմ.	7 55 / 7 51	Պուրգաս մկ.	6 00
	Առաւ.	Եամպոլի մկ.	11 10
Թըրնովա—Սեմենլի մկ.	8 24	Սիմիտլի—Քերմանլը	12 11
Գարապունար	9 08	Եէնի—Զաղրա	1 12
Րատնէ—Մահալլէսի	10 14	Րատնէ—Մահալլէսի	2 15
Եէնի—Զաղրա	11 23	Գարապունար	3 16
Սիմիտլի—Քերմանլը	12 21	Թըրնովա—Սեմենլի ժամ.	3 50
Եամպոլի ...ժամ.	1 10		Երեկոյ
Պուրգաս ժամ.	6 30	Հաղորդակցութիւն գլխաւոր գծին կառախմբոց հետ. Պելովա-Սոֆիա մկ. Երեկոյեան Սարամպէյի մկ. Բշ. Կ. Պոլիս-Կ. Պոլսոյ մկ.	4 54 / 8 42

ԱԴՐԻԱՆՈՒՊՈԼԻՍ—ՏԷՏԷ ԱՂԱՃ

Կառախումբ Թ. 222 Գշ. Եշ. Շբ.	ժ. վ. Երեկոյ	Կառախումբ Թ. 221 Բշ. Դշ. Ուր.	ժ. վ. Առաւ.
Տէտէ—Աղաճ ...մկ.	12 20	Ա. Պոլիս ...մկ.	8 00
Ֆերէճիկ	1 29	Ուրլի	8 55
Սուֆլի	2 33	Գուլէլի—Պուրկազ մկ.	9 40
Սոֆլի	3 31	Տիմեթոքա	10 15
Տիմեթոքա	4 36	Սոֆլի	11 27
Գուլէլի—Պուրկազ	5 19	Սուֆլի	12 20
Ուրլի	5 46	Ֆերէճիկ	1 21
Ա. Պոլիս ...ժմ.	6 40	Տէտէ—Աղաճ ...ժմ.	2 20